

ARCHEOLOGIE
BOUWHISTORIE

Land van Altena

Woudrichem, Rijkswal 44

Bouwhistorische verkenning

BAAC-rapport

VERSIE 1.1
14-03-2026

n *Colofon*

ISSN: 1873-9350

Auteur:

Veldwerk:

Fotografie:

Redactie:

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted] en [redacted]

© BAAC, 's-Hertogenbosch (2026)

BAAC aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

n BAAC – *Archeologie en Bouwhistorie*

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
E-mail: denbosch@baac.nl

Popovstraat 48
8013 RK Zwolle
Tel.: (038) 30 36 650
E-mail: zwolle@baac.nl

Inhoudsopgave

▪ 1 Inleiding	4
1.1 Onderzoekskader	4
1.1.1 Aanleiding	4
1.1.2 Werkwijze	4
1.1.3 Samenvatting	4
1.2 Projectinformatie	4
▪ 2 Historische inleiding	6
2.1 Gegevens uit geschreven bronnen	6
2.2 Kadastraal onderzoek	7
2.3 Bouwarchief	9
2.4 Historische afbeeldingen	14
2.5 Historische kranten	15
2.6 De architect	15
2.7 Faseringskaart	15
▪ 3 Hoofdpzet	17
3.1 Het terrein	17
3.2 De bouwmassa	18
▪ 4 Het exterieur	19
4.1 De voorgevel	19
4.2 De linker zijgevel	22
4.3 De achtergevel	24
4.4 De rechter zijgevel	25
▪ 5 Het interieur	28
5.1 De kelder	28
5.2 De begane grond	28
5.2.1 De hal	28
5.2.2 De woonkamer	34
5.2.3 De keuken	36
5.2.4 De berging/ garage	37
5.2.5 De praktijkruimten	38
5.3 De verdieping	41
5.3.1 De overloop	41
5.3.2 De kleine kamers	43
5.3.3 De suitekamers	45
5.4 De zolder	50
▪ 6 De constructie	53
6.1 De fundering en de muren	53
6.2 De vloerconstructie	53
6.3 De dakconstructie	54
▪ 7 Waardering	56
6.4 Inleiding	56
6.5 Contextuele waardering en karakterisering	57
6.6 Intrinsieke waardering	58
6.7 Waarderingsplattengronden	59
▪ 7 Geraadpleegde bronnen	61

1

Inleiding

1.1 Onderzoekskader

1.1.1 Aanleiding

BAAC is gevraagd om een bouwhistorische verkenning te verrichten van het pand Rijksweg 44 te Woudrichem in de gemeente Altena. Het doel van de verkenning is om een globaal inzicht te krijgen in de bouwgeschiedenis van het pand en om de intrinsieke waarden ervan te bepalen. Er ligt aan de voorliggende verkenning geen Plan van Onderzoek ten grondslag. De verkenning heeft betrekking op het gehele gebouw, dat als rijksmonument is geregistreerd. De verkenning is een non-destructieve onderzoeksvorm op hoofdlijnen, waardoor de kans bestaat dat er achter de waargenomen afwerkingen in het interieur nog afwerkingen aanwezig kunnen zijn waarvan het bestaan (en dus ook de intrinsieke waarden) vooralsnog onbekend is. Dit is inherent aan de gekozen vorm van onderzoek.

1.1.2 Werkwijze

Op dinsdag 3 maart 2026 heeft een bouwhistoricus van BAAC geheel zelfstandig een verkenning uitgevoerd, nadat haar toegang tot het pand was verleend. In aanvulling op het veldwerk is in het archief gezocht naar beeldmateriaal. Historische informatie is met name online verzameld over het pand waarvan de bouw in 1889 werd aangevangen. Bouwtekeningen uit het archief werden aangeleverd door de architect (Van de Schoot Architecten).

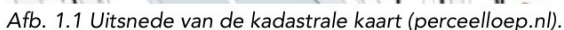
1.1.3 Samenvatting

Het pand Rijkswal 44 te Woudrichem is in 1889 gebouwd als dokterswoning met inpandige praktijk. Omstreeks 1916, 1934, 1966 en in 1970-1972 is het pand verbouwd. Omdat bouwtekeningen uit 1889 ontbreken, is het lastig met zekerheid iets te zeggen over de oorspronkelijke structuren van de begane grond en de zolder. Via een bouwhistorische verkenning en bureauonderzoek is zo goed mogelijk getracht de verschillende bouwfasen weer te geven in dit rapport, om uiteindelijk een waardering samen te stellen die de contextuele en intrinsieke waarden benoemen.

1.2 Projectinformatie

locatiegegevens

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Altena
Plaats	Woudrichem
Toponiem	Rijkswal 44
Kadastrale gegevens	WDCOO-H-1477
Monumentstatus	Rijksmonument
Monumentnummer	521378

projectnummer	B-26.0127
type onderzoek	Bouwhistorische verkenning
opdrachtgever	
projectleider BAAC	
bevoegde overheid	Gemeente Altena
datum opdracht	19 februari 2026
datum veldwerk	3 maart 2026
versie nummer rapport	14 maart 2026
beheer en plaats documentatie	archief BAAC en (na afronding project) E-depot (DANS Data Station Archaeology)

monumentnr.	Rijksmonument, 521378
redengevende omschrijving	Zie pagina 5-6

2.1 Gegevens uit geschreven bronnen

Woudrichem is een historisch vestingstadsje aan de monding van de Afgedamde Maas en de Waal, gelegen in de provincie Noord-Brabant. Het stadsje maakt deel uit van de gemeente Altena en ligt aan de grens met Gelderland en Zuid-Holland. Het stadsje heeft een rijk verleden en staat bekend vanwege de historische stadskern, de gevangenenpoort en de vestingwerken uit 1580. Aan deze noordelijke bastions, gelegen aan de Waal, ligt de Rijkswal. Het pand Rijkswal 44 heeft een bijzondere ligging aan één van deze bastions. Het pand is in 1889 gebouwd als dokterswoning en betreft een rijksmonument. Het pand wordt in het monumentenregister uitvoerig beschreven:

Inleiding.

In de kom van Woudrichem aan de noordwestelijke Rijkswal ligt aan de zuidzijde hiervan een WOONHUIS, met elementen van het Eclecticisme, in 1889 gebouwd als dokterswoning door een uit Indië gerepatrieerde KNIL-arts. Het vrijstaande pand ligt met de noordgevel aan de Rijkswal, de zuidgevel aan de Molenstraat, terwijl de westelijke dwarsgevel met de hoofdingang en bovenliggend terras is gericht naar de historische haven. Aanvankelijk lag de praktijk in de parterre en het woonhuis op de verdieping, een functieverdeling die aan het pand is af te lezen. Later werd de parterre woonruimte door de praktijk te verleggen naar een eenlaags aanbouw onder plat dak aan de oostelijke dwarsgevel, met de ingang aan de Rijkswal en de garage aan de Molenstraat. De parterre kent aan de zuidwestzijde nog een eenlaags aanbouw, een berging, onder plat dak. Tussen beide aanbouwen ligt de tuin die door een smeedijzeren hek van de Molenstraat is afgescheiden. Het huis is zonder onderbreking dokterswoning gebleven.

Omschrijving.

Het tweelaags volume met zolderverdieping is opgetrokken uit kruisverband baksteen onder een zadeldak belegd met zwarte verbeterde Hollandse pannen tussen topgevels met windveren. Aan de dakvoet ligt een lijstgoot op smeedijzeren beugels, op het dak twee schoorstenen en centraal boven de kroonlijst van de zuidgevel een dakkapel onder plat dak en met samengestelde vensters. Staaftankers in drie gevels. De parterre is rondom voorzien van een witte geblokte bepleistering, beëindigd door een geprofileerde waterlijst, zodat de indruk van een sokkel met bovenliggende woning ontstaat. Het huis heeft gepleisterde hoekpilasters met spaarvelden en entablature, in de gevel aan de Molenstraat verbonden door een fries met cirkelvormig ornament en rijk geprofileerde consoles onder de geprofileerde kroonlijst. In de parterre ligt aan de Rijkswal onder het terras de hoofdingang en in de noordmuur een zijingang, drie oculi met ijzeren tuimelraam, een groot rondraam met invulling van gekleurd glas en de ingang van de praktijk. Op de verdieping ligt aan alle zijden hetzelfde type T-schuifraam met helder glas-in-lood licht onder segmentboog in een geprofileerde omlijsting met diamantkop sluitsteen en cartouche in rechthoekig veld onder het venster. In de beide topgevels een identiek kleiner formaat venster, echter zonder omlijsting. In de westgevel zijn twee stolpdeuren en het bovenliggend venster voorzien van paneelluiken, evenals het centraal gelegen venster in de noordmuur, waar in het muurwerk nog een horizontaal licht ligt. De muur op het oosten heeft twee, de muur op het zuiden vier vensters. Deze op het zuiden georiënteerde gevel aan de Molenstraat is met het fries, en de vier hoge ramen op te vatten als voornaamste gevel. Analoog aan de verdieping heeft de parterre vier gevelopeningen, waaronder een deur en drie T-vensters met heldere lichten onder segmentboog. Ramen en deuren in de aanbouwen zijn van gelijke vorm.

Inwendig heeft het pand de oorspronkelijke structuur behouden met aan de noordzijde gang en trappenhuis en aan de zuidzijde de woon-, studeer- en slaapvertrekken. De kamers op de verdieping vormden oorspronkelijk een kamer-en-suite met beide een marmeren zwart/bruine schouw. De tussenmuur is dichtgezet, de schouwen zijn behouden. Op de zolderverdieping zijn kamertjes afgeschoten zodanig dat de kap niet is betimmerd.

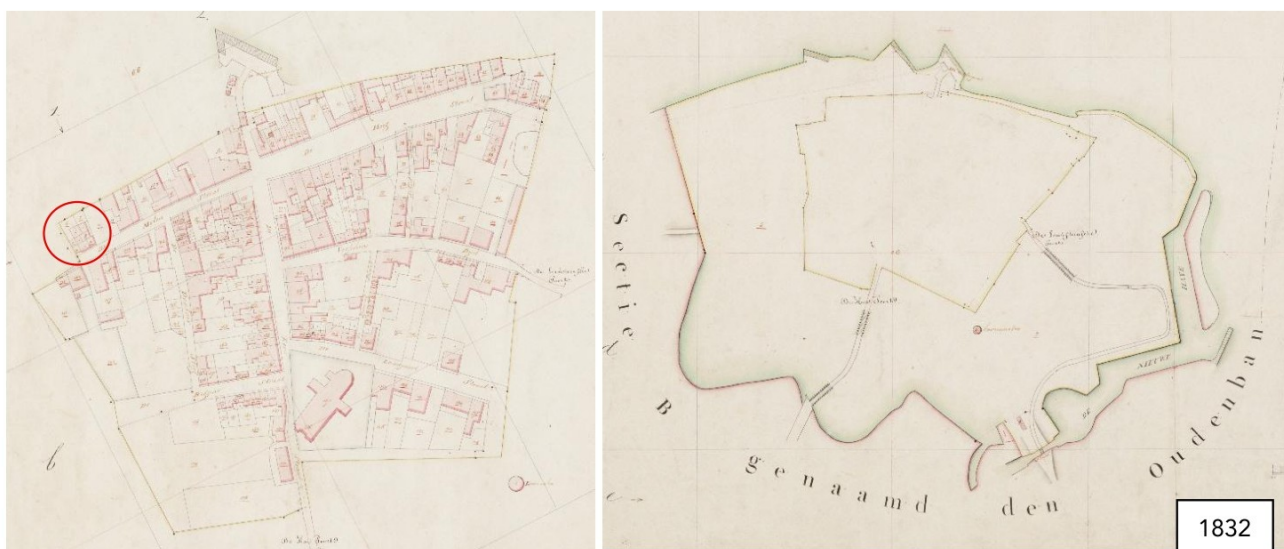
Waardering.

Het pand is van algemeen belang. Het bezit cultuurhistorische waarde als herinnering aan de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van de dorpse elite in de negentiende en twintigste eeuw. Verder als representatief voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het woonhuis. Het bezit architectuurhistorische waarde wegens de esthetische kwaliteit van het ontwerp en de detaillering in het bijzonder. Het heeft ensemblewaarde door de markante situering aan de Rijkswal. Het huis is in hoofdopzet bijzonder gaaf bewaard gebleven en als zodanig zeldzaam.

In de historische reeks van Heusden en Altena is vorig jaar een artikel verschenen over de dokterswoning “Rijkswal 44 te Woudrichem, een huis met een bijzondere geschiedenis”. Het artikel is mede geschreven door één van de dochters van de vorige bewoners. In het artikel wordt ingegaan op de bewonersgeschiedenis. De eerste bewoners was het doktersgezin van Geijtenbeek. De in 1847 geboren [REDACTED] studeerde na diverse studies in 1881 af als arts en trouwde in 1882 met [REDACTED] werd een baan aangeboden als arts in het Koninklijk Nederlands Indisch Leger en het echtpaar vertrok in 1882 naar Oost-Indië. Na twee keer flink ziek te zijn geweest werd [REDACTED] afgekeurd voor het Indische klimaat en met spoed teruggestuurd naar Nederland, waar het echtpaar zich in 1889 vestigde in Gorinchem. Drie maanden later vertrok het echtpaar naar het pas gebouwde huis Rijkswal 44 te Woudrichem.¹

2.2 Kadastraal onderzoek

Via de hulp- en veldwerkkaarten is een overzicht te verkrijgen van de plattegrondvorm van de bebouwing. Daarnaast is via tafelleggers te achterhalen wie in de loop der jaren de eigenaren van de woning geweest zijn. Op de kadastrale minuut uit 1832 is in het noordwesten van het vestingstadje een groepje woningen te zien met kleine huizen op perceel 6 tot en met 11. Deze waren in bezit van [REDACTED], burgemeester van Woudrichem.

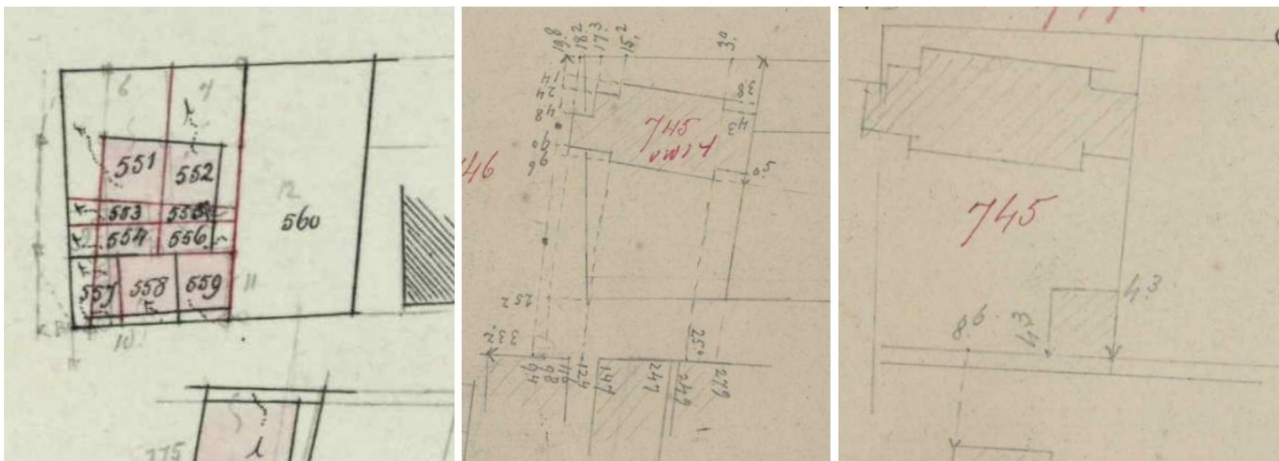
Afb. 2.1 De kadastrale minuut uit 1832. Een overzicht van het historische vestingstadje. In het noordwesten is een woonblok met kleine huizen te zien, gelegen aan het noordelijke bastion, in rood omcirkeld op de kaart (bron: beeldbank RCE).

Op de hulpkartaal uit 1877 zijn de huizen op perceel 551 tot en met 559 goed zichtbaar. In de tafelleggers staat in 1890 geregistreerd dat de huizen allemaal verkocht zijn aan [REDACTED] en dr. Gijsbert Antonie van Geijtenbeek. De huizen worden volgens de legger dan gesloopt om plaats te maken voor de dokterswoning.² Een gevelsteen naast de voordeur kent echter de datering 1889. Samen met de geboorteregistratie in 1889 van het derde kind, [REDACTED]³, is duidelijk dat de sloop en de bouw eerder plaatsgevonden hebben en het juiste bouwjaar 1889 moet zijn. In 1892 wordt op de zuidoostelijke hoek van het perceel een koetshuis gebouwd.

¹ Historische reeks Land van Heusden-Altena, nummer 31

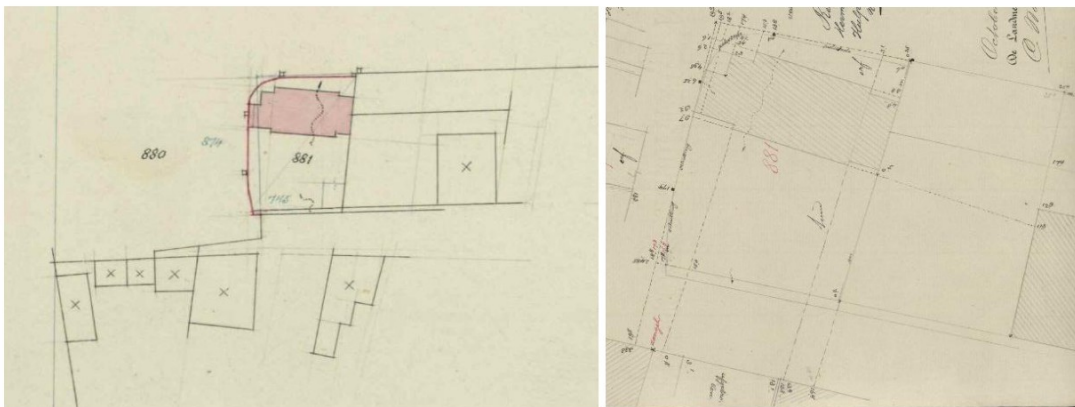
² WDC00_799_REEKS 2, kadaster.nl

³ NL-HdnSALHA_0222_02224k_008, kadaster.nl

Afb. 2.2 Links: detail van de hulpkaart uit 1877. Op de plaats van de dokterswoning is een klein woonblok gelegen, dat in 1889 gesloopt is voor de bouw van de woning (bron: HK_WDCOO_C_50). Midden: veldwerkkkaart uit 1891 met de plattegrond van de pas gebouwde woning uit 1889(VW_WDCOO_C_13). Rechts: veldwerkkkaart uit 1892 met rechtsonder het koetshuis (bron: VW_WDCOO_C_14).

In 1905 worden het huis, de tuin en het koetshuis verkocht aan [REDACTED], weduwe van [REDACTED]. Zij laat in 1909 het dan pas zeventien jaar oude koetshuis slopen⁴.

Afb. 2.3 De hulp- en veldwerkkkaart uit 1909 (bron: HK_WDCOO_C_94 en VW_WDCOO_C_36).

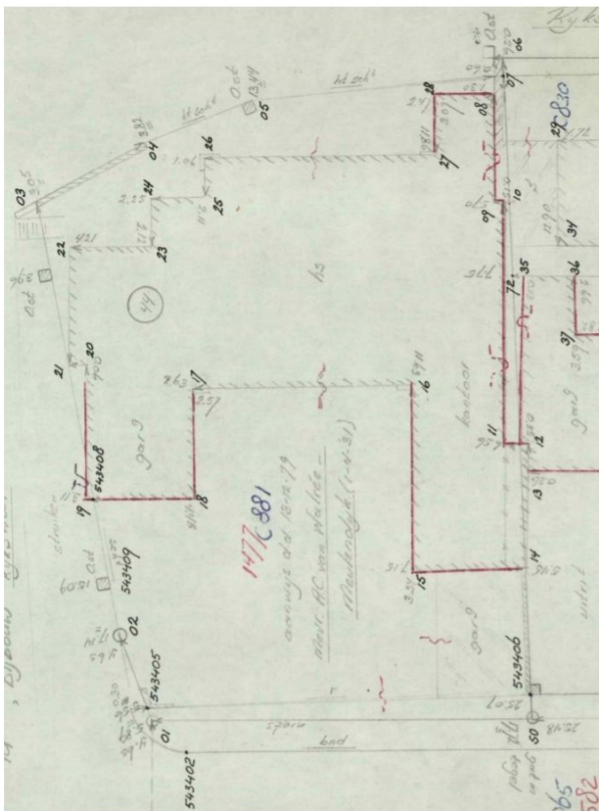
In 1916 gaat perceel 881 over op arts [REDACTED], die getrouwd is met een dochter van [REDACTED] en [REDACTED]. In 1925 wordt er een stichting genoemd in het kadaster, waarna de bebouwing omschreven wordt als "huis garage en tuin".⁵ De zoon van het genoemde echtpaar zou graag de praktijk in de familie houden, maar heeft op het moment van het overlijden van zijn vader zijn studie nog niet afgerond⁶. Zijn studiegenoot dr. [REDACTED] koopt in 1934 het huis, om de dorpspraktijk voort te zetten. In 1965 wordt de praktijk met woning verkocht aan de arts [REDACTED] en zijn vrouw [REDACTED].⁷ In 1990 sluit de praktijk de deuren omdat zij niet meer voldoet aan de moderne eisen. [REDACTED] en Ad, zoals ze in het dorp genoemd worden, blijven tot hun overlijden wonen in de dokterswoning. Het pand is tegenwoordig voornamelijk bekend van de televisieserie Dokter Tinus, die tussen 2012 en 2017 uitgezonden werd. In 2025 heeft een kleinzoon van [REDACTED] en Ad de voormalige dokterspraktijk annex woning gekocht en is voornemens het pand te betrekken met zijn gezin.

⁴ WDCOO_1030_1,2, kadaster.nl

⁵ WDCOO_1145_1,2, kadaster.nl

⁶ Historische reeks Land van Heusden-Altena, nummer 31

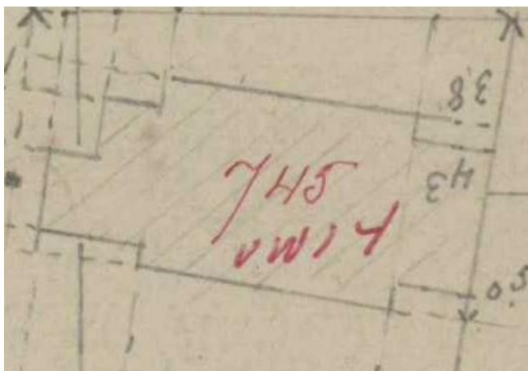
⁷ WDCOO_1984_1,3, kadaster.nl

Afb. 2.4 Veldwerkkkaart uit 1982. De woning is inmiddels aan de zuidwestzijde en oostzijde uitgebreid (bron: VW_WDC00_H_434_1).

2.3 Bouwarchief

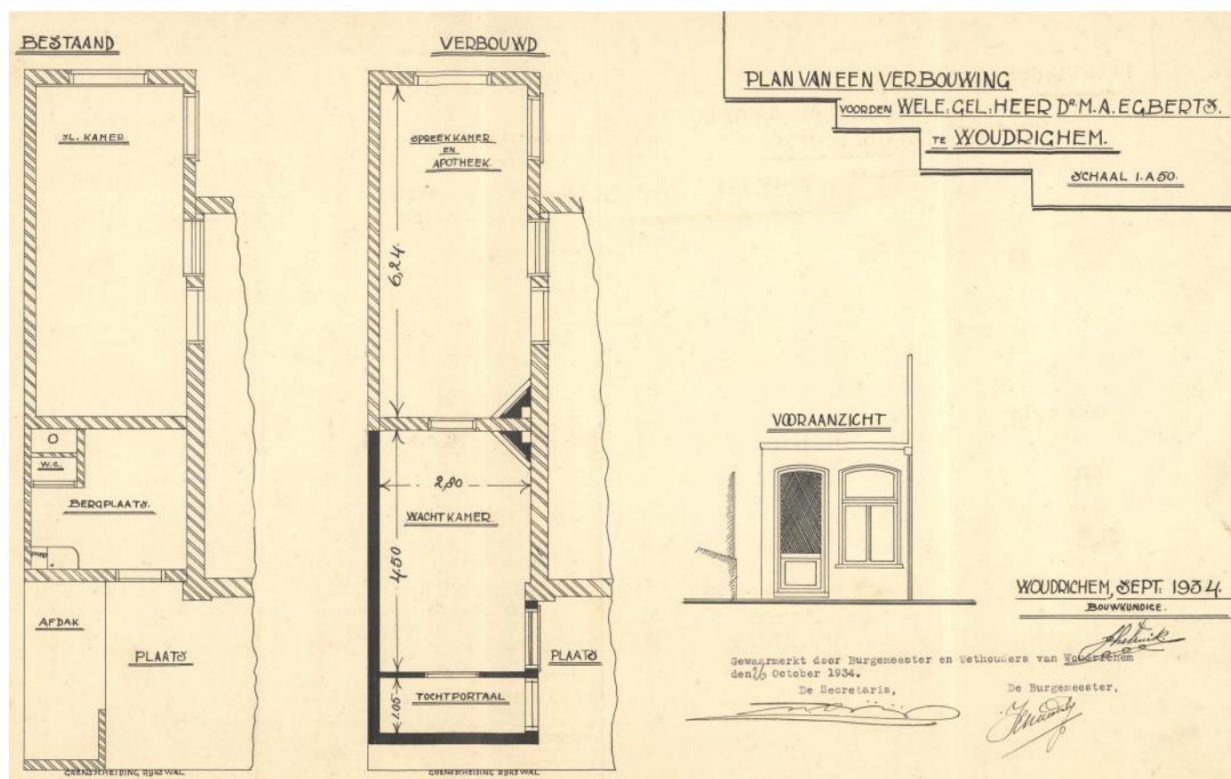
De relevante bouwtekeningen worden bewaard in het streekarchief Langstraat Heusen-Altena en zijn aangeleverd door de huidige eigenaar. Helaas zijn er geen tekeningen in het archief aangetroffen van de bouw van de dokterswoning. De oorspronkelijke woning is gebouwd in 1889 op een samengestelde plattegrondvorm, die bijna symmetrisch is. Hoogstwaarschijnlijk is er in het bouwjaar een verdeling geweest van dokterspraktijk op de begane grond en het woongedeelte verdeeld over de eerste- en de zolderverdieping. Uit de oorspronkelijke plattegrondvorm op de kadastrale veldwerkkkaart uit 1891 en de eerste, bij ons bekende, bouwtekening uit 1934 kunnen we opmaken dat het pand tussen 1891 en 1934 aan de zuidoostzijde is uitgebreid. Volgens overlevering heeft het pand in 1914 dienst gedaan als consultatiebureau. Dit zou kunnen wijzen op een verbouwing voor die tijd, maar die zou ook in 1916 kunnen hebben plaatsgevonden, aangezien het pand toen verkocht werd aan de volgende eigenaar [REDACTED]

Afb. 2.5 Veldwerkkkaart uit 1891 met de oorspronkelijke plattegrondvorm.

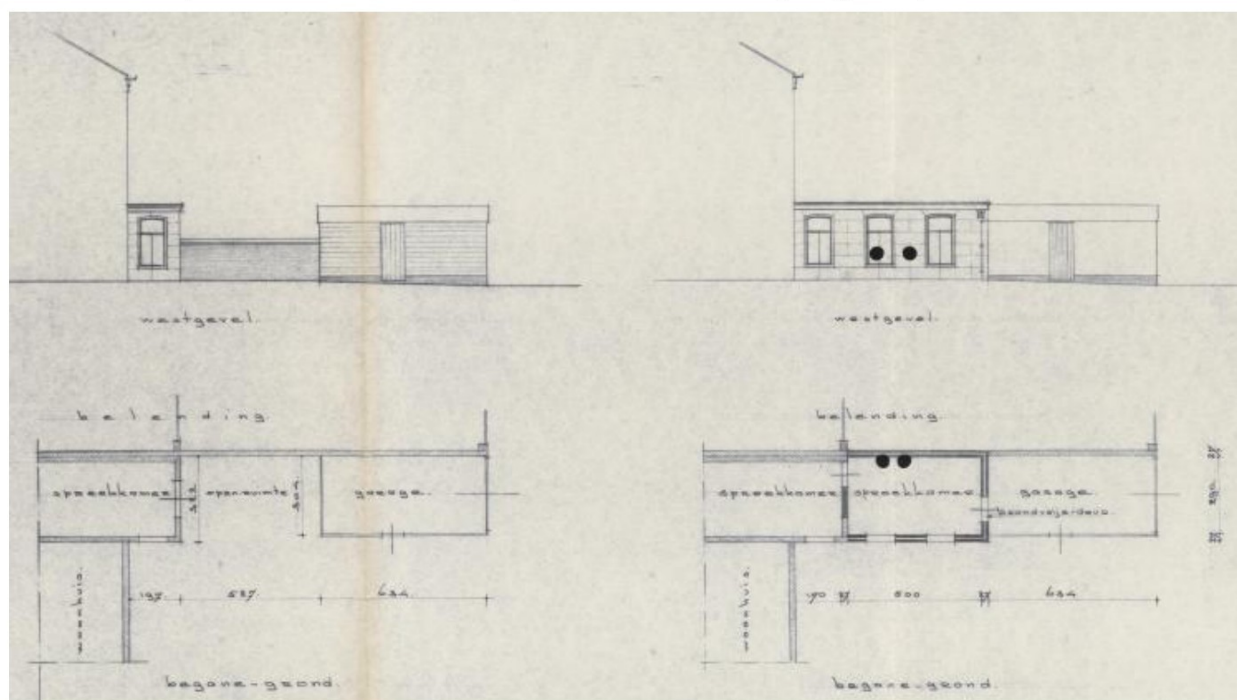
De bouwtekening uit 1934 betreft een aanbouw aan de oostzijde van het pand in opdracht van dr. [REDACTED]. Vermoedelijk werd in dit jaar de praktijk verlegd van de parterre naar de oostzijde van het huis, om de begane grond bij het woonhuis te kunnen betrekken. In de uitbouw aan de oostzijde bevindt zich in 1934 een slaapkamer, met

aangrenzend een bergplaats waarin zich het privaat bevindt. In 1934 werd de slaapkamer opgeofferd voor de functie van een spreekkamer en apotheek en de bergplaats werd uitgebreid voor een wachtkamer met tochtportaal. Het privaat, dat alleen toegankelijk was van buitenaf via de berging, werd hierbij verwijderd.

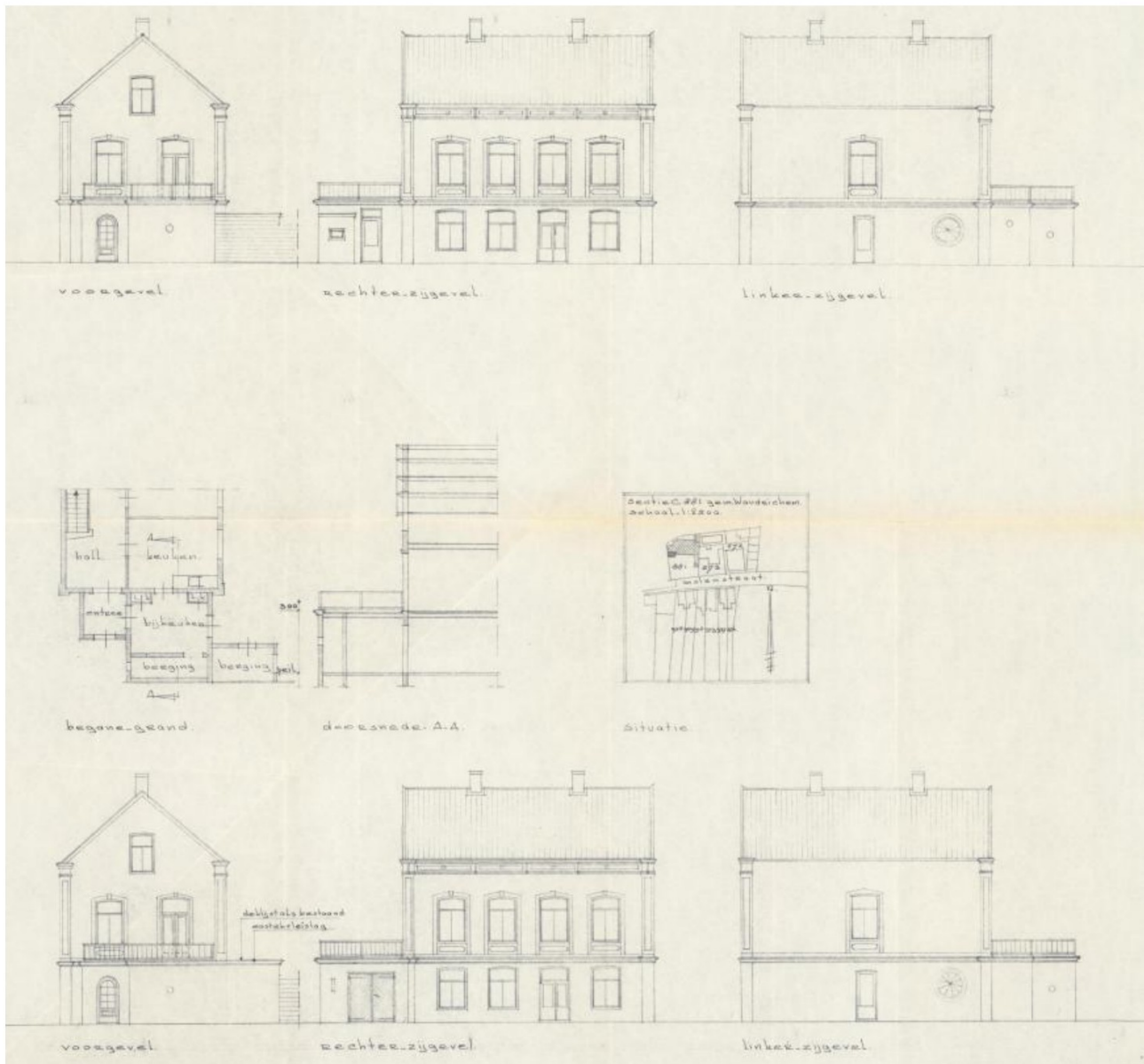
Afb. 2.6 Bouwtekening uit 1934 ten behoeve van een wachtkamer met tochtportaal en een ruimte voor de apotheek en spreekkamer (bron: NL-HdnSALHA_0239_0065_Tek01).

De volgende bouwfase vond plaats in 1966 in opdracht van dr. [REDACTED]. Omwille van meer privacy voor de cliënten, werd er dat jaar een nieuwe spreekkamer gebouwd tussen de apotheekruimte uit 1934 en de garage uit 1925 in de zuidoostelijke hoek van het perceel. De spreekkamer sluit in vormgeving aan op de bestaande bouw.

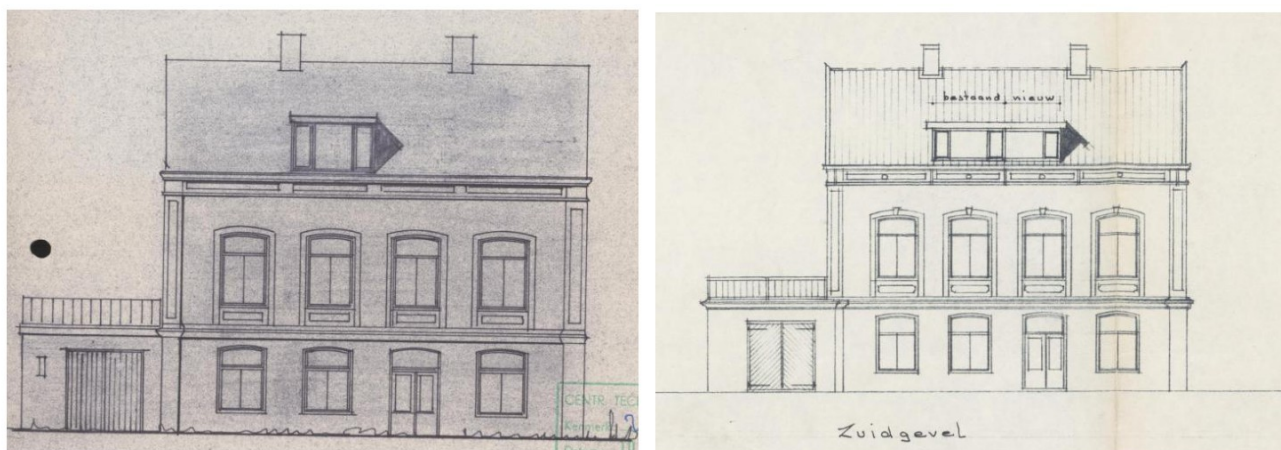
Afb. 2.7 Bouwplan voor de nieuwe spreekkamer in 1966 (bron: NL-HdnSALHA_0239_0444_Tek01).

In 1970 wordt een kleine berging aan de zuidwestzijde gesloopt ter vergroting van de bestaande berging naar een tweede garage.

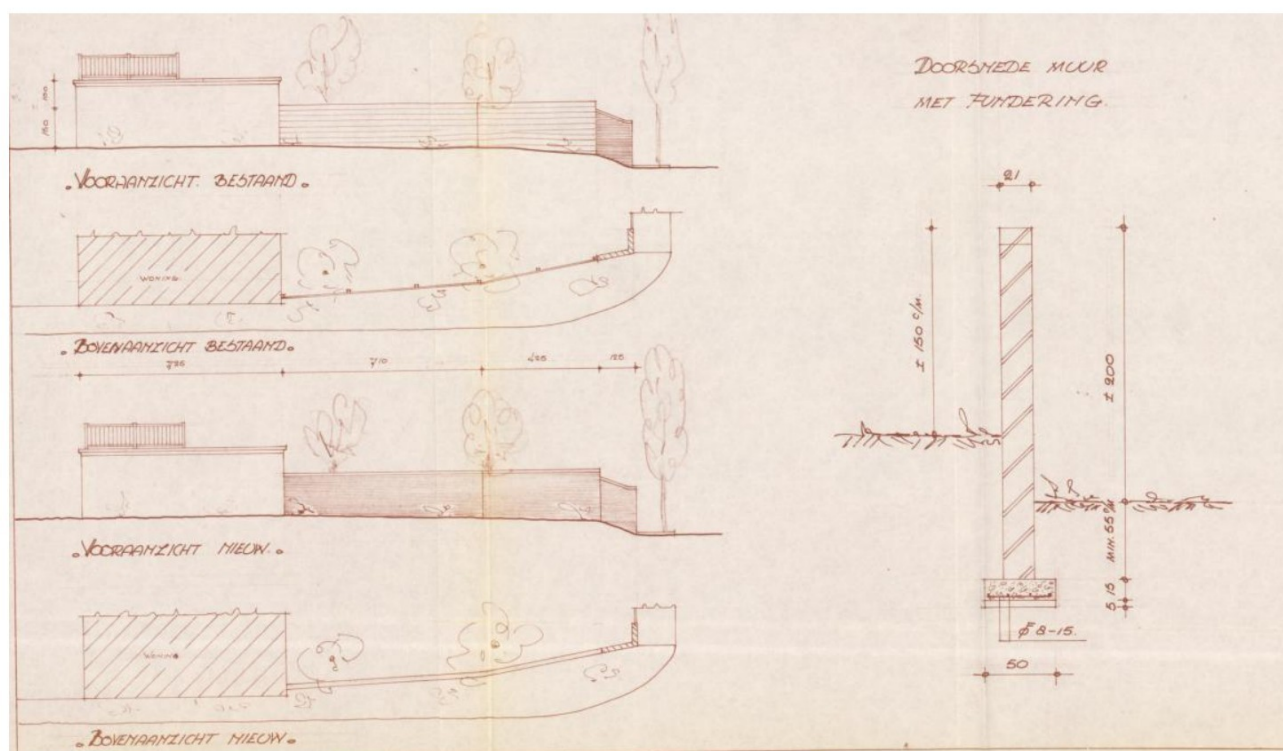
Afb. 2.8 Een kleine berging (bouwjaar onbekend) wordt in 1970 gesloopt ten behoeve van een grotere berging/ tweede garage (bron: NL-HdnSALHA_0239_0564_Tek01).

Tevens wordt in 1970 een kleine dakkapel geplaatst in het zuidelijke dakvlak. Deze dakkapel wordt in 1972 verbreed.

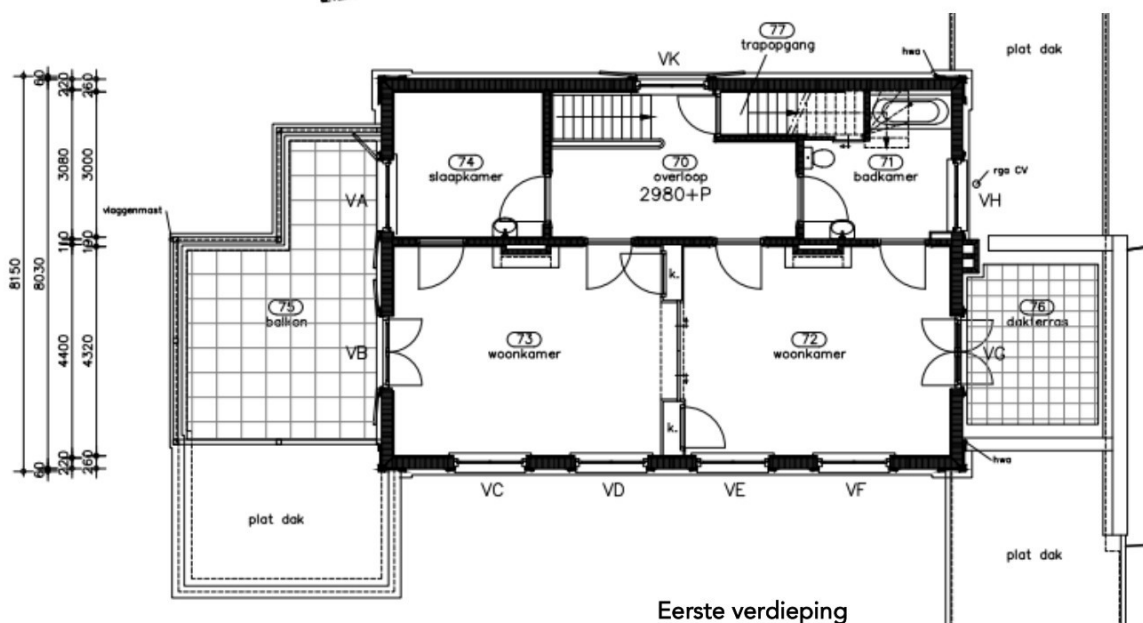
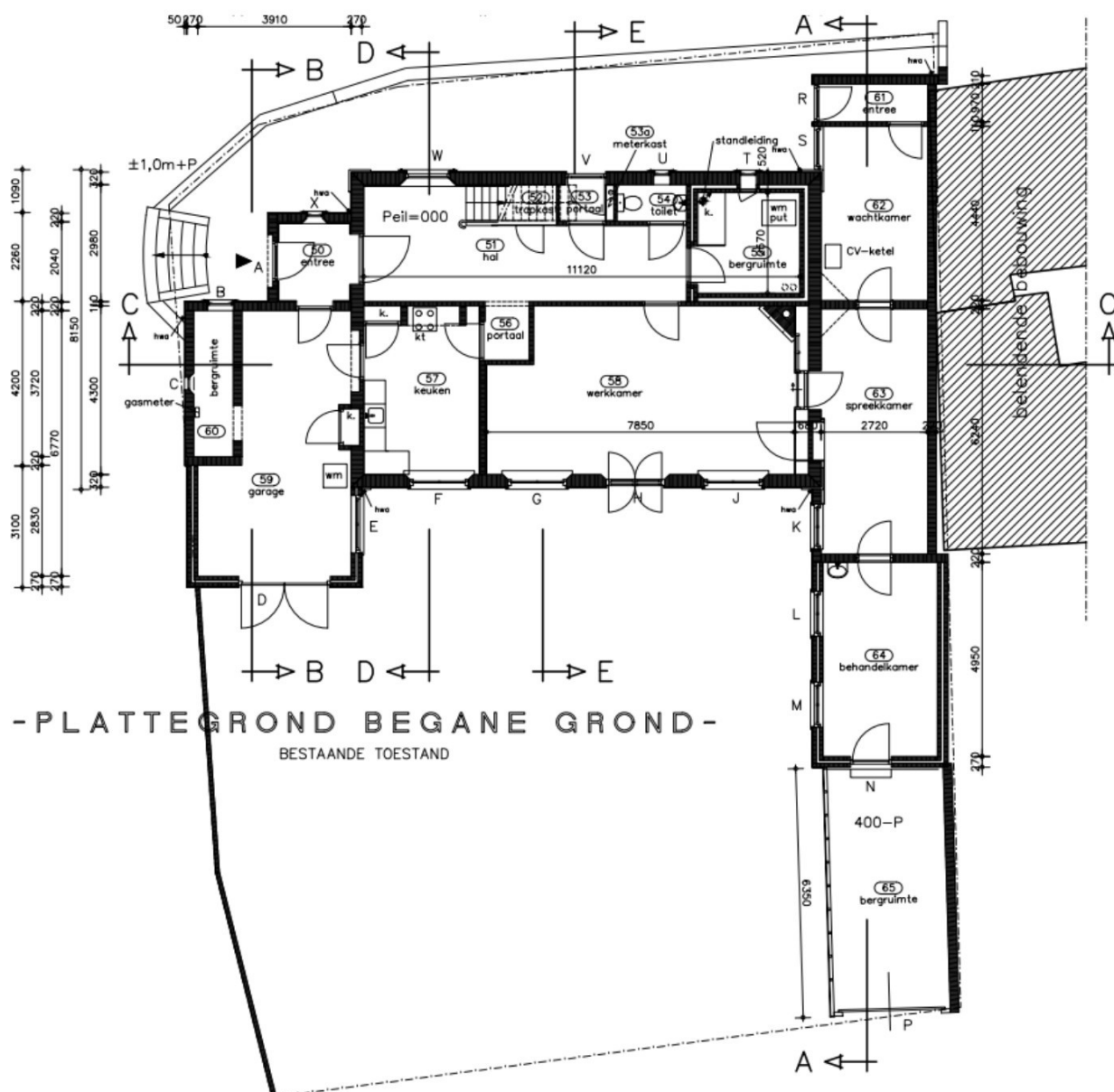
Afb. 2.9 Tekeningen voor de plaatsing van een dakkapel in 1970 en de verbreding ervan in 1972 (bron: NL-HdnSALHA_0239_0629_Tek01 en NL-HdnSALHA_0239_0640_Tek01).

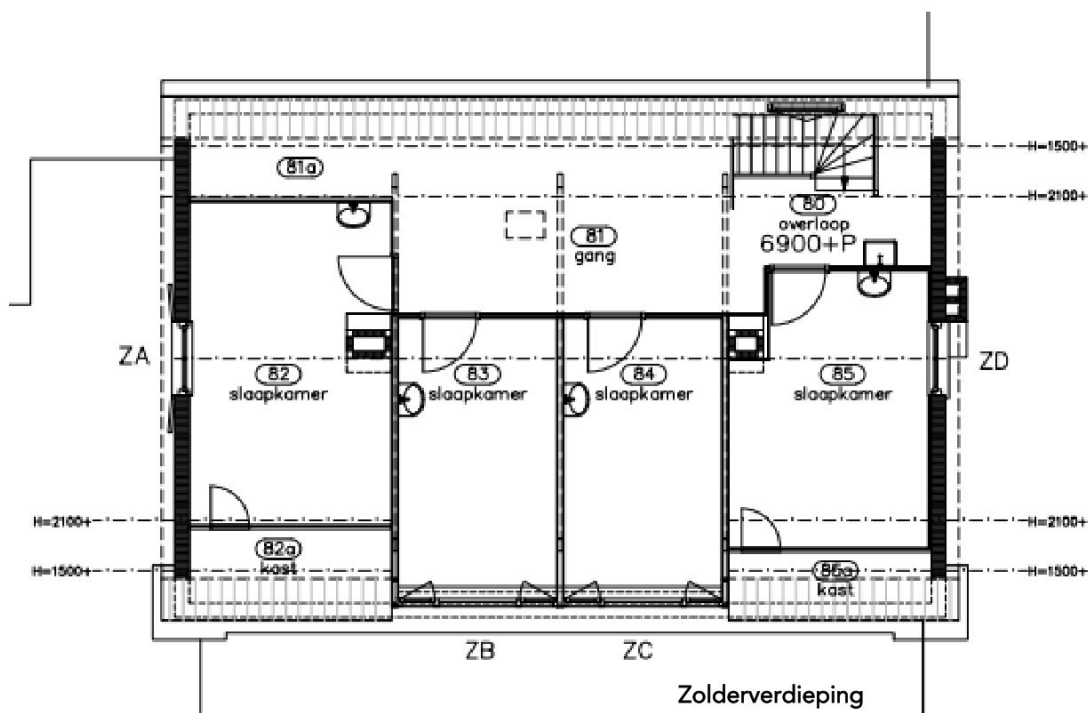
Ten slotte is er in 1980 een bouwtekening ingediend om de houten schutting aan de Rijkswal te vervangen door een stenen muur.

Afb. 2.10 Bouwtekening uit 1980. De houten schutting aan de Rijkswal wordt vervangen door een gemetselde muur (bron: NL-HdnSALHA_0169_1980-069_Tek01).

Het is ontzettend jammer dat er geen bouwtekeningen zijn van de oorspronkelijke indeling, of latere indelingen. Dit bemoeilijkt het bouwhistorisch onderzoek, omdat we nu weinig met zekerheid kunnen zeggen over de oorspronkelijke structuur. Doordat wanden geheel zijn voorzien van bepleistering, is de constructie van binnenwanden niet gezien en kunnen we weinig zeggen over de ouderdom ervan. Ook de vloerconstructie is niet overal in beeld, doordat veel plafonds afgewerkt zijn met plaatmateriaal en stucwerk.

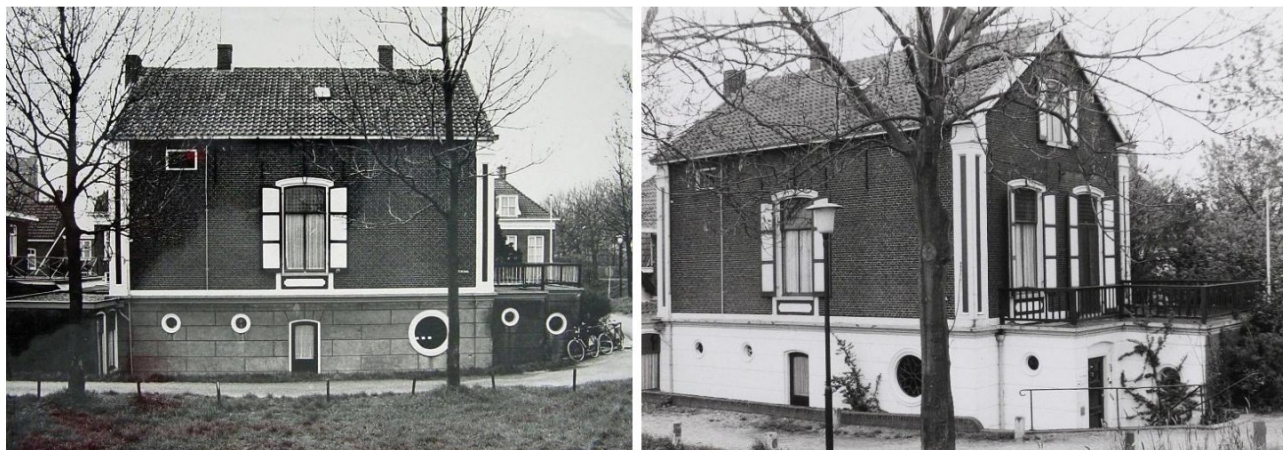

Afb. 2.11 De plattegronden van de bestaande thans toestand (bron: VD Schoot Architecten).

2.4 Historische afbeeldingen

In online archieven zijn helaas geen foto's gevonden van het exterieur die ouder zijn dan 1980.

Afb. 2.12 De dokterswoning in 1989. De rechter foto zal later genomen zijn; het pleisterwerk is hier wit geschilderd (bron: BHIC, [redacted], PNB001075507 en PNB001075491)

In het artikel uit 2025 uit de reeks Land van Heusen-Altena, zijn twee foto's van het interieur opgenomen uit de privécollectie van de familie [redacted]. De foto's dateren uit de periode 1916-1934 en erop zijn [redacted] en zijn vrouw te zien.

Afb. 2.13 Beeldopnamen van de salon aan de oostzijde en de salon aan de westzijde. [redacted] was hier woonachtig als arts tussen 1916 en 1934. Door de vitrage zijn persiënnes te zien aan de buitenzijde van de balkondeuren (bron: Land van Heusden-Altena, nummer 31).

2.5 Historische kranten

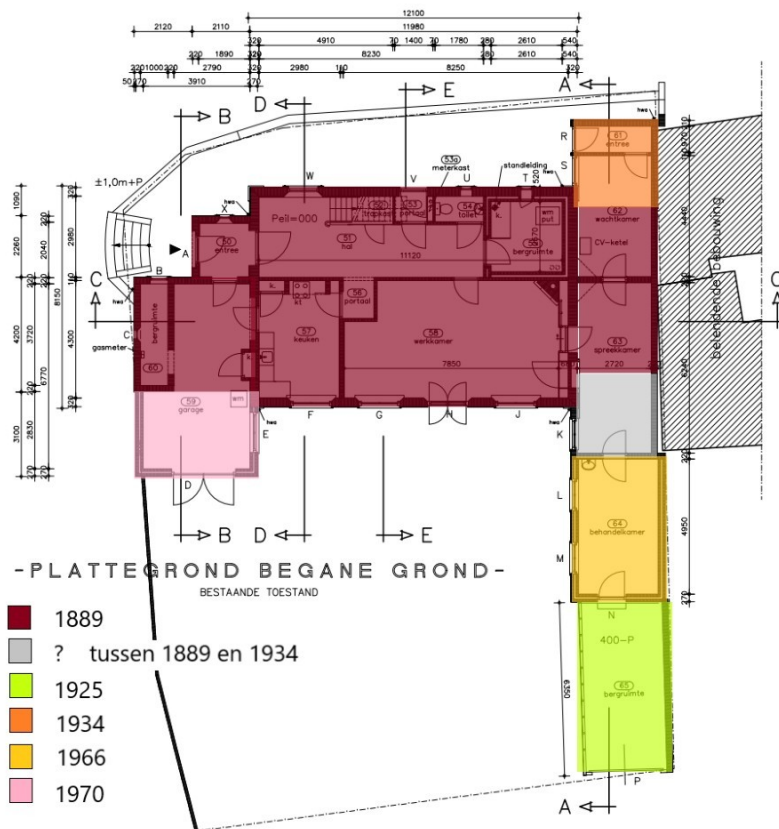
In krantenartikelen is niets gevonden over de betreffende woning.

2.6 De architect

Bij ons is er niets bekend over het oorspronkelijke ontwerp of de architect.

2.7 Faseringskaart

In een faseringskaart is overzichtelijk gemaakt hoe het pand zich in de loop der tijd heeft uitgebreid. De basisvorm uit 1889 is in de plattegrond nog herleidbaar. Volgens de tekeningen uit het kadaster en de bouwtekeningen, moet de kamer aan de zuidoostzijde ooit uitgebreid zijn tussen 1909 (de laatste kadastertekening met de oorspronkelijke plattegrondvorm) en 1934, wanneer deze slaapkamer verbouwd wordt. Aannemelijk is het bouwjaar 1916, wanneer het pand verkocht wordt aan [redacted]. Deze laat in 1925 een garage bouwen op de plaats van het voormalige koetshuis, op de zuidoostelijke hoek van het perceel. In 1934 wordt het pand aan de noordoostzijde uitgebreid en in 1966 aan de oostzijde. Een berging aan de zuidwestzijde, waarvan het bouwjaar bij ons niet bekend is, wordt in 1970 gesloopt om de oorspronkelijke berging aan de westzijde te vergroten tot tweede garage.

Afb. 2.14 De globale faseringskaart van Rijkswal 44 (BAAC 2026).

3.1 Het terrein

De voormalige dokterswoning annex praktijk is gelegen aan de rand van het historische centrum. De zuidgevel ligt parallel aan de Molenstraat, de noordgevel aan de Rijkswal, die vanaf de Molenstraat omhoog loopt langs de gracht van de voormalige vestingwerken. Het huis ligt op een kleine afstand van de Molenstraat, waar de siertuin is gesitueerd. Een stalen hekwerk, dat vermoedelijk grotendeels uit de bouwtijd dateert, scheidt de tuin van de straat. Links wordt de tuin gescheiden met de Rijkswal door een gemetselde muur uit 1980. Aan de linkerzijde ligt een langwerpige eenlaags bouwmassa, met de spreekkamer uit 1966 en de garage uit 1925. De siertuin is voorzien van een terras, slingerpaadjes en lage beplanting. Alleen aan de straatzijde staat hoge begroeiing, die nu het zicht vanaf de straat op de hoofdgevel ontnemt. De tuinindeling en beplanting zijn niet de oorspronkelijke.

Afb. 3.1 Links: zicht op het huis vanaf de Molenstraat. De hoge begroeiing ontnemt de passant het zicht op de hoofdgevel. Rechts: de siertuin vanaf het plat dak aan de oostzijde. De indeling zal door de jaren aangepast zijn.

Aan de noordoostzijde betreedt men vanaf de Rijkswal via enkel treden naar beneden het beklinkerde terrein langs de noordgevel. Dit gedeelte van het terrein ligt lager dan het maaiveld. Tegen de Rijkswal is een muurdam gebouwd in steens verband en deze zal jonger zijn dan het huis. Ook de handlijsten zijn niet authentiek.

Afb. 3.2 Het terrein aan de noordzijde ligt lager dan het maaiveld van de Rijkswal. Via een trapje betreedt men het terrein naar de voordeur. De klinkers zijn in visgraatmotief gelegd met een decoratief element voor de voordeur.

3.2 De bouwmassa

De bouwmassa is van samengestelde aard en is gebouwd in eclectische stijl. De parterre is samengesteld uit verschillende blokvormen. Daarop staat een blokvormig woonhuis van twee verdiepingen, te weten een eerste verdieping en een zolder onder zadeldak. Het huis is opgebouwd in een bruinrode baksteen in kruisverband, waarvan de gevels ter hoogte van de begane grond geheel voorzien zijn van pleisterwerk met schijnvoegen. Deze hoofdvorm dateert in zijn geheel uit 1889. De begane grond werd in eerste instantie gebruikt als praktijk. Op de eerste verdieping waren de woonvertrekken en op zolder de slaapvertrekken. In 1934 besloot dr. [REDACTED] de woonkamer naar de begane grond te verplaatsen, waardoor er meer praktijkruimte nodig was aan de oostzijde. Aan de westzijde bevindt zich een eenlaags uitbouw met een kleine blokvormige entree (1889) en een bredere bijkeuken of berging/ garage (deels uit 1889 en deels uit 1970). Het middelste gedeelte is van oudsher voorzien van een dakterras, bereikbaar vanuit de suitekamer. Aan de oostzijde bevindt zich over de hele lengte van het terrein een eenlaags uitbouw met praktijkruimten en een garage. De praktijkruimten zijn voorzien van een plat dak met dakterras, bereikbaar vanuit de andere suitekamer. Dit gedeelte dateert uit 1889 en is in 1934 naar het noorden uitgebreid en rond 1916 en 1966 naar het zuiden verlengd. De blokvormige garage zou volgens het kadaster gebouwd zijn in 1925 en kent een vernieuwd lessenaarsdak, voorzien van golfplaten.

Afb. 3.3 Links: De woning gezien vanuit het noordwesten. De hoofdwoning is blokvormig en bestaat uit drie woonlagen. Aan de westzijde bevindt zich een blokvormige, kleine entree en een bredere garage. Rechts: de woning vanuit het zuidwesten.

4

Het exterieur

4.1 De voorgevel

In de oostgevel bevindt zich de voordeur naar de voormalige dokterspraktijk en deze zijde wordt daarom beschouwd als de voorgevel. Deze gevel bestaat uit drie achtereenvolgende bouwdelen. Op de begane grond de berging en de terugliggende entreehal en daarboven het woongedeelte ter hoogte van de eerste verdieping en de topgevel ter hoogte van de zolder. Het verschil in functie van huisartsenpraktijk en woning komt tot uiting in de verschillende vormgeving van de gevels. De gevels van de praktijk zijn voorzien van pleisterwerk met schijnvoegen en dienen als een basement voor de bovenliggende woning, die uitgevoerd is in schoonmetselwerk. De begane grond wordt aan de bovenzijde afgesloten door een stenen profiellijst. De gevel van de begane grond is zeer gesloten, met een enkel rond raam ter verlichting van het achterliggende kolenhok.

Afb. 4.1 De voorgevel van de dokterswoning. De gevelindeling is oorspronkelijk, de kleurstelling niet.

De voordeur ligt iets terug in de gevel in een getoogd gevelvlak en is samen met de kozijnen in de jaren '70 van de 20^e eeuw vervangen. Op de bouwtekening uit 1970 staat een voordeur met halfronde bovenzijde ingetekend. Ook de brievenbus is vermoedelijk uit die tijd. Aan de rechterkant hangt de trekstang van de oorspronkelijke bel. Links van de voordeur is een gevelsteen geplaatst met het opschrift "G.O.W. en W.C.T. van Geijtenbeek, 22-8-1889". De initialen staan voor [redacted] en [redacted], de oudste twee kinderen van [redacted], die beide in Nederlands Indië geboren zijn.

Afb. 4.2 Links: de voordeur uit de jaren '70 van de 21e eeuw. De brievenbus is niet oorspronkelijk, de trekbel vermoedelijk wél. Rechts: de gevelsteen uit 1886.

De gevel van het woonhuis is eenvoudig vormgegeven. De gevel is voorzien van hoekpilasters met zwart geschilderde diepe delen. Het linker kapiteel heeft plaats moeten maken voor de bakgoot aan de zijgevel, wat het geheel uit balans brengt. De gevel kent drie vensteropeningen; twee op de eerste verdieping en één op zolder. Ter hoogte van de eerste verdieping bevinden zich links een raam en rechts openslaande balkondeuren in dezelfde vormgeving. Deze getoogde gevelopeningen zijn beiden van oudsher voorzien van een geprofileerde omlijsting met sluitsteen. Het venster op de zolderverdieping is eenvoudiger uitgevoerd, zonder omlijsting, met alleen aan de bovenzijde voorzien van een toog in het metselwerk. De bovenlichten zijn alle drie voorzien van authentiek glas-in-lood waar later een voorzetraam aan de buitenzijde geplaatst is. De twee schuivende T-vensters dateren uit de bouwtijd, evenals de stolpdeuren. De eenvoudige luiken zijn niet oorspronkelijk. Op een foto uit de periode 1916-1934 zijn persiënnes te zien. In de sponning van de kozijnen zijn dichtgezette gaten te zien waarin gehengen gezeten hebben om hordeuren aan te bevestigen. Het balkon is voorzien van betontegels en ook het balkonhek is van recente datum.

Afb. 4.3 Links: het oorspronkelijke schuifvenster uit 1889 met geprofileerde omlijsting. Rechts: de oorspronkelijke balkondeuren met omlijsting. De luiken zijn na 1934 aangebracht, vermoedelijk jaren '70.

Afb. 4.4 Links: het oorspronkelijke glas-in-lood is aan de buitenzijde voorzien van een glasplaat. Midden: de duimen en gehengen van de luiken zijn recent met kruiskopschroeven en moeren en bouten vastgezet. Oorspronkelijk staken de duimen rechtstreeks in het kozijn. Rechts: detail van het kozijn waarin een dichtgezette opening te zien is voor scharnieren van weggehaalde hordeuren.

Aan de linkerzijde bevindt zich de gevel van de praktijk uit 1934. De gevel is geheel uitgevoerd in dezelfde stijl als het oudere gedeelte. De getoogde kozijnen, het bovenlicht en het schuifvenster dateren uit 1934. De deur is relatief recent vervangen.

Afb. 4.5 Links: de voorgevel van de aanbouw uit 1934 aan de noordzijde. Rechts: de voorgevel van de aanbouw uit circa 1916 en 1966 aan de zuidzijde.

Aan de rechterzijde van het woonhuis ligt de eenlaags aanbouw van de praktijk, die gedeeltelijk uit circa 1916 dateert (ter hoogte van het linker venster) en gedeeltelijk uit 1966 (de twee rechter vensters). De bouwnaad tussen de oudere en nieuwere aanbouw tekent zich licht af in het stucwerk. Ook hier is de aanbouw geheel in passende stijl uitgevoerd.

4.2 De linker zijgevel

De linker zijgevel is gericht op het noorden. De verdeling tussen woon- en werkgedeelte tekent zich af in de vormgeving van de gevels. Het blokvormige woongedeelte is voorzien van risalerende hoekpilasters. De kapitelen zijn verloren gegaan bij het plaatsen van de zinken bakgoot. Het zadeldak is bedekt met grijsgesmoorde, Verbeterde Hollandse pannen. Oorspronkelijk zal er leienbedekking aanwezig zijn geweest.

Aan deze zijde bevinden zich op de begane grond van rechts naar links de gevel van de berging, de gevel van de entree, de gevel van de hal en de gevel van het tochtportaal. De gehele gevel van de begane grond is bepleisterd en voorzien van schijnvoegen. Pas in de jaren '80 is de gevel wit geschilderd. In totaal zijn er zes gevelopeningen aanwezig in de vorm van één toegangsdeur en vijf ronde vensters, die voorzien zijn van stenen, geprofileerd lijstwerk. De kleine vensters zijn voorzien van gietijzeren tuimelramen met kathedraalglas, het grotere venster is voorzien van glas-in-lood. De grootte van de vensters zegt iets over de functie van de achterliggende ruimte. De kleinere vensters zijn gebruikt in onbelangrijkere ruimte, zoals het kolenhok, het toilet en de berging, hoewel we van deze laatste twee ruimten niet zeker weten of deze oorspronkelijk zijn. Het grootste venster, iets rijker uitgevoerd met glas-in-lood, was bedoeld voor de (privé)ontvangsthal. In het midden van de gevel bevindt zich een toegang naar een tochtportaal. Deze toegang is niet voorzien van een sierlijst, maar bezit slechts een strekse boog van schijnvoegen. Het kozijn, de hardstenen neuten en dorpel dateren uit 1889. De deur zelf stamt uit 1934.

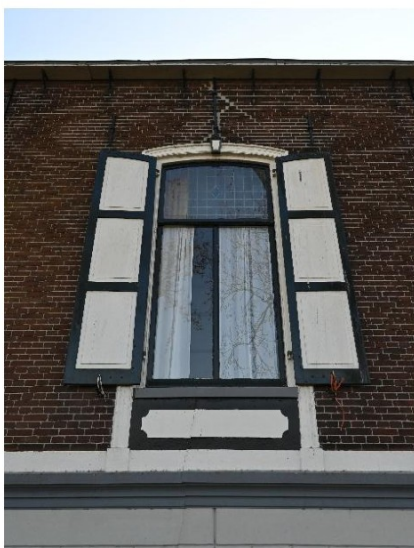

Afb. 4.6 De linker gevel aan de noordzijde. Op enkele elementen na dateert het geheel uit 1889. De deur dateert uit 1934, de luiken zijn relatief recent en het trapvenster linksboven dateert uit de jaren '70.

Afb. 4.7 Boven: één van de kleine vensters met gietijzeren raam en kathedraalglas. Onder: het grote raam van de hal en oorspronkelijke wachtruimte. Rechts: de toegang naar het tochtportaal is oorspronkelijk. De deur dateert uit 1934.

Centraal in het gevelvlak van het woongedeelte op de eerste verdieping van schoonmetselwerk bevindt zich één oorspronkelijk venster. De geprofileerde stenen sierlijst met sluitsteen, de gestucte decoratieve borstwering, het kozijn, het schuivend T-venster en het glas-in-lood dateren uit de bouwtijd van 1889. Linksboven in de gevel is een venster aanwezig ten behoeve van verlichting voor de zoldertrap. Of hier altijd al een venster gezeten heeft is onduidelijk. Het huidige venster is in ieder geval vergroot, te zien aan het behakte metselwerk van de dagkanten. Het

Afb. 4.8 De vensters in de noordgevel. Het grote venster is oorspronkelijk, slechts voorzien van jongere luiken. Het kleine venster dateert vrijwel zeker uit de jaren '70.

kozijn en raam dateren vermoedelijk uit de jaren '70.

De zinken bakgoot, gestut door stalen ankers, is relatief recent aangebracht, waarbij de kapitelen op de gevelhoeken verwijderd zijn. Het zadeldak is voorzien van één enkel daklicht, dat later is toegevoegd. De twee schoorstenen geven de plaats weer van de oorspronkelijke stookplaatsen op de eerste verdieping. In de loop der tijd zullen de schoorstenen een aantal keer vernieuwd zijn.

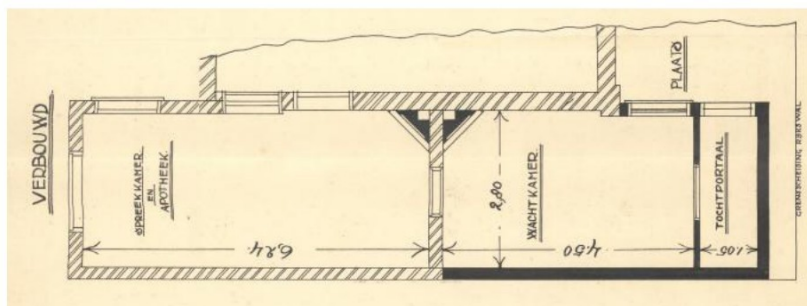
4.3 De achtergevel

De op het oosten gelegen achtergevel is alleen zichtbaar ter hoogte van de eerste verdieping en de zolder. De gevel van de begane grond grenst aan de noordzijde gedeeltelijk aan de bebouwing van het buurterrein en gaat aan de Molenstraat schuil achter een oude tuinmuur.

Afb. 4.9 Links: foto vanuit de zolder. De bebouwing van het buurpand en de bebouwing van Rijkswal 44 grenzen strak aan elkaar. Rechts: de garage staat tegen een tuinmuur, die overwoekerd is met klimplanten. Vermoedelijk stamt de tuinmuur uit 1889.

De gevel van de eerste verdieping en de zolder hoort bij het centrale bouwblok en is uitgevoerd in schoonmetselwerk in kruisverband. De topgevel is voorzien van hoekpilasters, oorspronkelijk beide uitgevoerd met een kapiteel. Aan de noordzijde is dit kapiteel verwijderd. Opvallend is meteen de schoorsteen die aan de buitenzijde van de gevel is geplaatst en om het zoldervenster heen slingert. Deze schoorsteen is aangebouwd in 1934, toen er op de begane grond twee praktijkruimten gerealiseerd werden. Op de bouwtekening tekenen de stookplaatsen zich in de hoek tegen de binnenmuur af. De stookplaatsen en dus ook de schoorsteen, zijn niet meer in gebruik.

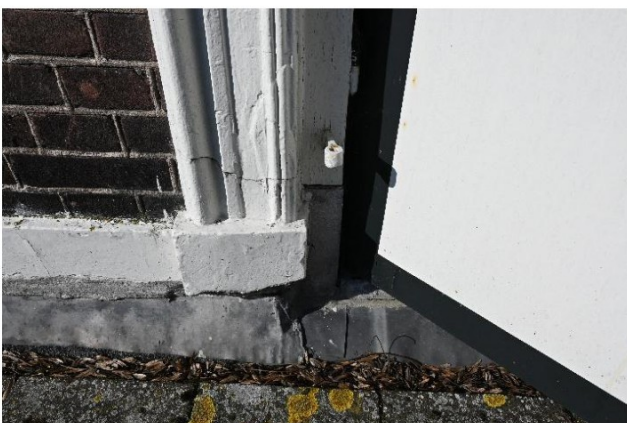

Afb. 4.10 detail van de bouwtekening uit 1934. In de hoeken van de binnenmuur tekenen zich twee stookplaatsen af. Het rookkanaal is in 1934 tegen de buitengevel ter hoogte van de eerste verdieping en de zolder van de bestaande bouw geplaatst.

Verder is de gevel wat betreft indeling een afspiegeling van de westgevel. Ook hier is zijn openslaande balkondeuren en twee vensters aanwezig, op de eerste verdieping uitgerust met een geprofileerde stenen lijst. De deuren, kozijnen en schuiframen dateren uit 1889. De balkondeuren zijn aan deze zijde nog voorzien van hordeuren. De oorspronkelijke duimen voor de persiënnies zijn gehandhaafd, maar niet meer voorzien van nieuwe luiken. De kleurstelling lijkt niet oorspronkelijk.

Afb. 4.11 De achtergevel aan de oostzijde. Het rookkanaal is in 1934 tegen de gevel aan gebouwd.

Afb. 4.12 Links: links van de balkondeur is de neut en het onderste stuk van de sierlijst vervangen. De oorspronkelijke duimen zijn hier gehandhaafd en steken rechtstreeks in het kozijn. Rechts: ook aan deze zijde zijn de ramen oorspronkelijk, met de glas-in-lood bovenlichten.

4.4 De rechter zijgevel

De rechter zijgevel ligt parallel aan de straat. Omdat dit de zichtgevel is vanaf de openbare weg, is deze gevel het meest rijk uitgevoerd. Aan deze zijde waren er oorspronkelijk minder verspringingen in de gevel en was het centrale blok, met de woning, hetgeen dat naar voren sprong. Door de aanbouwen aan weerszijden van de gevel, is dit effect teniet gedaan. De begane grond is ook hier voorzien van een bepleistering met schijnvoegen, terwijl de eerste verdieping uitgevoerd is in schoonmetselwerk. Op de overgang is een stenen profiellijst aanwezig en de geveleinden

zijn voorzien van hoekrisalieten. Ter hoogte van de eerste verdieping zijn deze vormgegeven als pilaster met kapitelen. Aan de bovenzijde is de gevel afgewerkt met een stenen, geprofileerde gootlijst, waaronder zich een fries bevindt met consoles. De gevel is te verdelen in vier traveeën, elke travee kent een decoratief element in de lijst, dat typerend is voor de 19e eeuw. Op de begane grond zijn drie vensters en één doorgang aanwezig. De vensters zijn voorzien van schuivende T-ramen, die uit 1889 dateren. Alleen het raam links van de tuindeuren is vastgezet bij het toevoegen van een vast kalf. De tuindeuren zijn vermoedelijk van oudsher voorzien van hordeuren. De vensters van de benedenverdieping zijn soberder uitgevoerd dan die op de eerste verdieping. Hier zijn de vier vensters in gelijke stijl uitgevoerd als in de overig gevels, namelijk voorzien van een stenen profiellijst met sluitsteen, een gestuct paneel op de borstwering en schuivende T-ramen met glas-in-lood in het bovenlicht. De dakkapel dateert uit 1970-1972.

Afb. 4.13 de rechter zijgevel aan de tuin uit 1889. De berging is in 1970 uitgebouwd tot berging/ tweede garage.

Afb. 4.14 Links: het raam in de woonkamer is als enige vermaakt met een vast kalf. Rechts: de tuindeuren met hordeuren. De markiezen zijn relatief recent.

Afb. 4.15 Links: de losse garage gebouwd in 1925 is recent aangepast. Midden: de garagedeur uit 1970. Rechts: het raam uit 1970, aangepast aan de stijl van de oudere vensters.

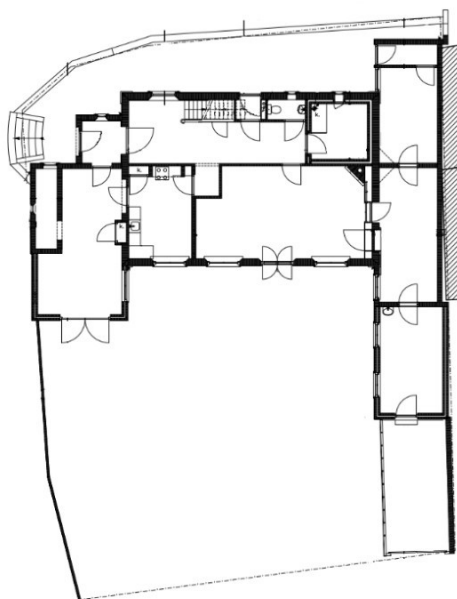
5

Het interieur

5.1 De kelder

Een kelder is nooit aanwezig geweest in het pand.

5.2 De begane grond

Afb. 5.1 Plattegrond van de begane grond in de huidige toestand.

Over de indeling van de begane grond kunnen we weinig met zekerheid zeggen. Uit de oorspronkelijke plattegrondvorm kunnen we afleiden dat er altijd een portaal aanwezig is geweest. Omdat de begane grond in eerste instantie dienst deed als dokterspraktijk, zal er een scheiding geweest zijn in een werkgedeelte en een privé gedeelte. Vermoedelijk was de voordeur met portaal de toegang voor de bewoners, waarachter de privéhal lag met de trap, de keuken en de bijkeuken. De zijingang zal dan de toegang geweest zijn voor de cliënten. Logischerwijs lag hier aansluitend de ontvangsthal of wachtkamer. Hoe deze indeling er precies uit heeft gezien is onbekend. Dat de keuken nog op de oorspronkelijke plek aanwezig is, valt op te maken uit de locatie van de grote wasemkap, die onder het rookkanaal gelegen is. Aansluitend lag de bijkeuken met een kolenhok, dat gehandhaafd is in de tegenwoordige berging/ garage.

Op de begane grond herinnert een enkel interieurelement aan de bouwphase van 1889. We weten dat er een verbouwing plaats heeft gevonden in 1934. In het interieur van de begane grond is dit goed te zien. Verschillende interieurelementen en afwerkingen dateren uit die periode. Daarnaast is er een tijdslaag aanwezig uit de jaren '70 van de vorige eeuw.

5.2.1 De hal

Het voorportaal is begin jaren '70 gerenoveerd. De rode vloertegeltjes, de schrootjes tegen de wanden en het plafond en de deur zijn karakteristiek voor deze tijd.

Afb. 5.2 Links: het voorportaal gerenoveerd in de jaren '70. Rechts: de tochtdeur uit 1934 in een getoognageld kozijn uit 1889.

Afb. 5.3 de hal, die vermoedelijk oorspronkelijk in tweeën was gesplitst. De grootst aanwezige tijdslaag is die van 1934.

Vloeren

Wat betreft de vloeren zijn er verschillende tijdslagen aanwezig in de hal. In de kast onder de trap zijn zwarte plavuizen gehandhaafd uit 1889, die niet representatief zijn voor een ontvangsthal. We kunnen dan ook stellen dat de trap altijd op deze plaats aanwezig is geweest. In de berging aan het einde van de gang zijn hergebruikte rode plavuizen, vermoedelijk uit de bouwtijd, gelegd. De vraag is dan ook of deze berging authentiek is. In het noordelijke tochtportaal zijn gele vloertegels met een omlijsting van zwarte vloertegels gebruikt, die typerend zijn voor de jaren '30 en aangebracht zullen zijn in de verbouwfase van 1934. De vloertegels in het toilet lijken in de jaren '40 of '50

aangebracht te zijn. In de hal zelf liggen grijze tegels die van relatief recente datum zijn. Deze zijn tegen de houten plinten aan gelegd, die uit 1934 stammen.

Afb. 5.4 Links: de zwarte plavuizen uit 1889 in de trapkast. Rechts: de rode hergebruikte plavuizen in de berging.

Afb. 5.5 Rechtsboven: de vloertegels uit 1934 in het noordelijke tochtportaal. Rechts: de wandtegels dateren uit 1934, maar het toilet is in de jaren '40 of '50 van de 20e eeuw voorzien van nieuwe vloertegels. Linksonder: de relatief recente vloertegels in de hal zijn tegen de plinten uit 1934 aan gelegd.

Deuren

In de hal is nog slechts één deur aanwezig uit 1889, voorzien van houtimitatie, die toegang biedt tot het toilet, terwijl er nog drie kozijnen aanwezig zijn met toognagels; het kozijn van het noordelijke tochtportaal, het toilet en de berging aan het einde van de hal. Door de getoognagelde kozijnen zijn we geneigd te zeggen dat ze deel uitmaken van de oorspronkelijke structuur, maar deze zouden ook hergebruikt kunnen zijn. De oorspronkelijke geprofileerde perklijsten zijn overal vervangen door eenvoudige, halfronde perklijsten met eenvoudige halfronde neuten, die kenmerkend zijn voor de jaren '30 van de 20^e eeuw.

De tussendeuren van de tochtportalen dateren uit 1934, evenals de buitendeur in de noordelijke gevel. De deur naar de berging en de deur naar de woonkamer, die in een relatief jong kozijn is gevat, dateren uit de jaren '70.

Afb. 5.6 Links: deur naar het toilet uit 1889 voorzien van houtimitatie, gevat in een kozijn uit 1889. De imitatie is ernstig beschadigd. In de jaren '70 heeft men de deur voorzien van beplating, die recent verwijderd is. Midden: de tussendeur uit 1934 naar het voorportaal, gevat in een kozijn uit 1889. Rechts: de deur uit 1934 naar het noordelijke tochtportaal, gevat in een kozijn uit 1889.

Afb. 5.7 Links: de buitendeur uit 1934 in de noordelijke gevel. Midden: de relatief recente deur naar de berging in een kozijn uit 1889. Rechts: de relatief recente deur naar de huidige woonkamer in een relatief jong kozijn. De perklijsten dateren allemaal uit 1934.

Ramen

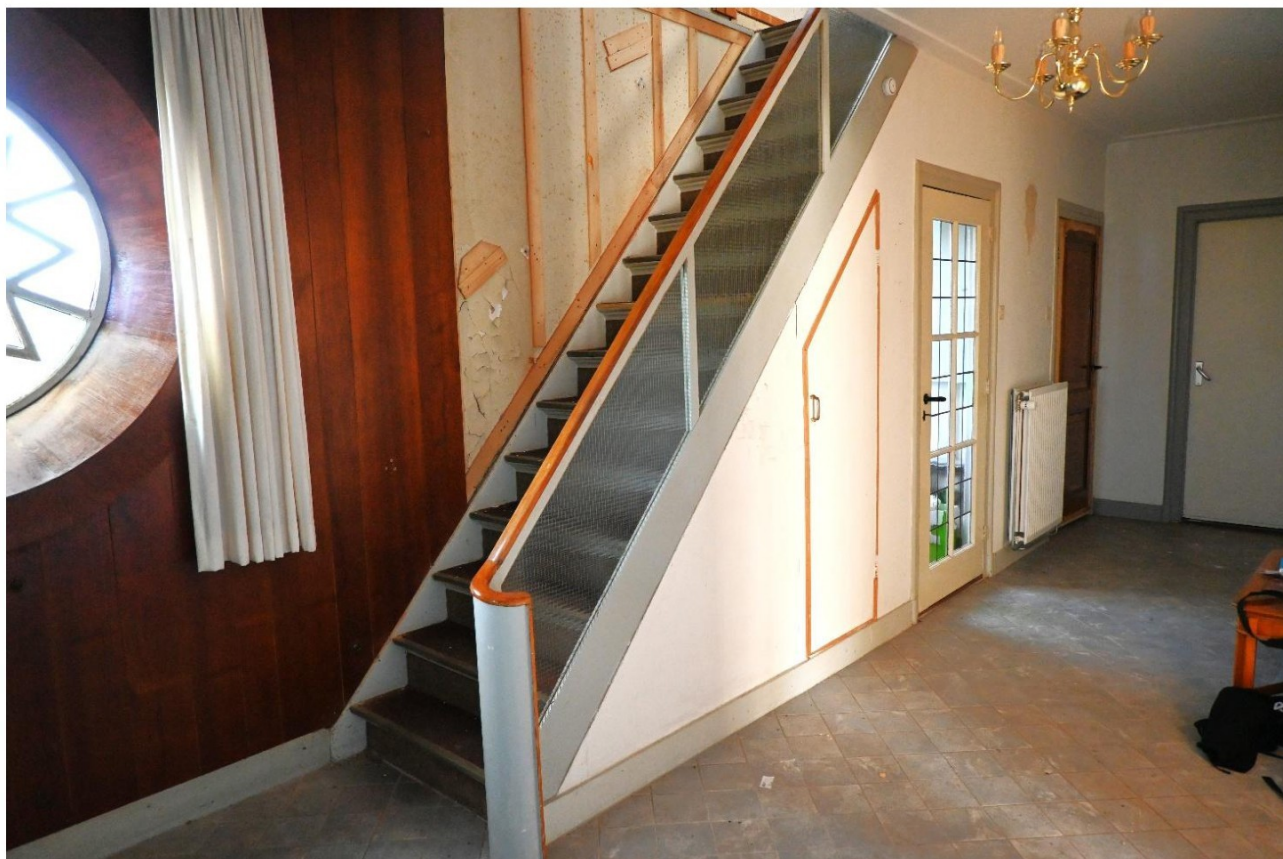
In de hal is één rond raam aanwezig voorzien van gekleurd glas-in-lood in een stervormig motief. Het raam dateert uit 1889 en is nog geheel oorspronkelijk. Ook de kleine ronde gietijzeren tuimelramen in het toilet en de berging, voorzien van wit kathedraalglas, zijn nog oorspronkelijk (1889).

Afb. 5.8 Links: het grote ronde raam van de hal met gekleurd glas-in-lood. Midden: belletjes en oneffenheden in het glas geven aan dat dit oorspronkelijk, uit 1889, is. Rechts: één van de twee kleine ronde tuimelramen van gietijzer.

De trap

De trap ligt vermoedelijk op de oorspronkelijke plaats, gezien de ruime overloop waar deze op uitkomt en de zwarte plavuizen in de trapkast. De huidige trap naar de eerste verdieping stamt uit 1934.

Afb. 5.9 De trap in de hal is hoogstwaarschijnlijk op de oorspronkelijke plaats gelegen, maar vervangen in 1934.

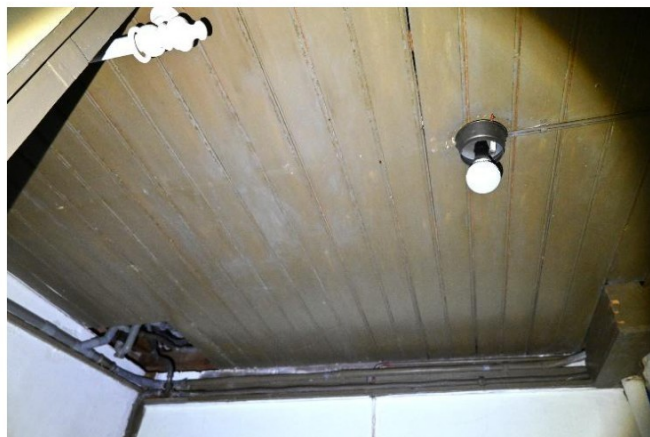
Wandafwerkingen

In de hal zijn geen bijzondere wandafwerkingen aangetroffen. In de jaren '70 van de vorige eeuw zijn de hal en het voorportaal voorzien van schrootjes op rachelwerk, die inmiddels al deels verwijderd zijn.

Het plafond

In het voorportaal is het plafond in de jaren '70 voorzien van schrootjes. Het plafond van de hal is gestuct met centraal een eenvoudig aanplakornament rond de verlichting. Ervanuit gaand dat de indeling van de hal in 1934 gewijzigd is, zullen het plafond en de afwerking niet oorspronkelijk zijn. Dezelfde ornamenten zijn op de bovenverdieping gebruikt.

Deze stucplafonds zijn daar duidelijk pas aangebracht in de jaren '70, vermoedelijk is dat hier ook het geval. In de berging is het plafond afgewerkt met houten schroten met kraaldelen. Een datering is hier lastig te geven.

Afb. 5.9 Links: het eenvoudige midden ornament is vermoedelijk in 1934 aangebracht. Rechts: het schrootjesplafond met kraaldelen in de berging.

Het portaal

In de hal bevindt zich in de zuidelijke wand een getoogd portaal om in de keuken te komen. Deze toegangsdeur naar de keuken is niet oorspronkelijk, maar vermoedelijk aangebracht in 1934, toen de begane grond in gebruik werd genomen als woning. De positie van de deur naar de keuken wringt met de locatie van de wasemkap. De muur van het portaal is uitgevoerd in metselwerk en kent een halfronde afwerking in de woonkamer. De stootprofielen op de hoeken van de doorgang werden veelal gebruikt in de 19de eeuw. Er is een mogelijkheid dat dit oorspronkelijk een garderobenis is geweest, of (en dit is aannemelijker) een doorgang naar de huidige woonkamer.

Afb. 5.10 Links: het getoogde portaal is vermoedelijk in 1934 verbouwd om vanuit de hal toegang te verkrijgen tot de keuken. Rechts: de muur van het portaal aan de zijde van de woonkamer.

5.2.2 De woonkamer

De huidige woonkamer is vermoedelijk tot stand gekomen toen de suitekamers op de eerste verdieping gescheiden werden en men in 1934 een woonkamer op de begane grond wenste. De kamer is gelegen aan de tuin en heeft de meeste kenmerken van een woonkamer uit de jaren '70. De vloer is voorzien van plaatmateriaal, dat vastgezet is op een balkenlaag in het zand. Van oudere vloerresten is niets aangetroffen. De twee schuifvensters dateren nog uit 1889, al is het raam rechts van de tuindeuren voorzien van een kalf. Dit schuifraam is dan ook niet meer werkend. Het linker raam kent wel nog het oude schuifstelsel met katrol en er is nog één ruit aanwezig van getrokken glas. De vensterbanken zijn vernieuwd.

Afb. 5.11 Links: de woonkamer gezien richting het westen. Rechts op de foto het portaal naar de keuken. Rechts: de woonkamer gezien richting het oosten.

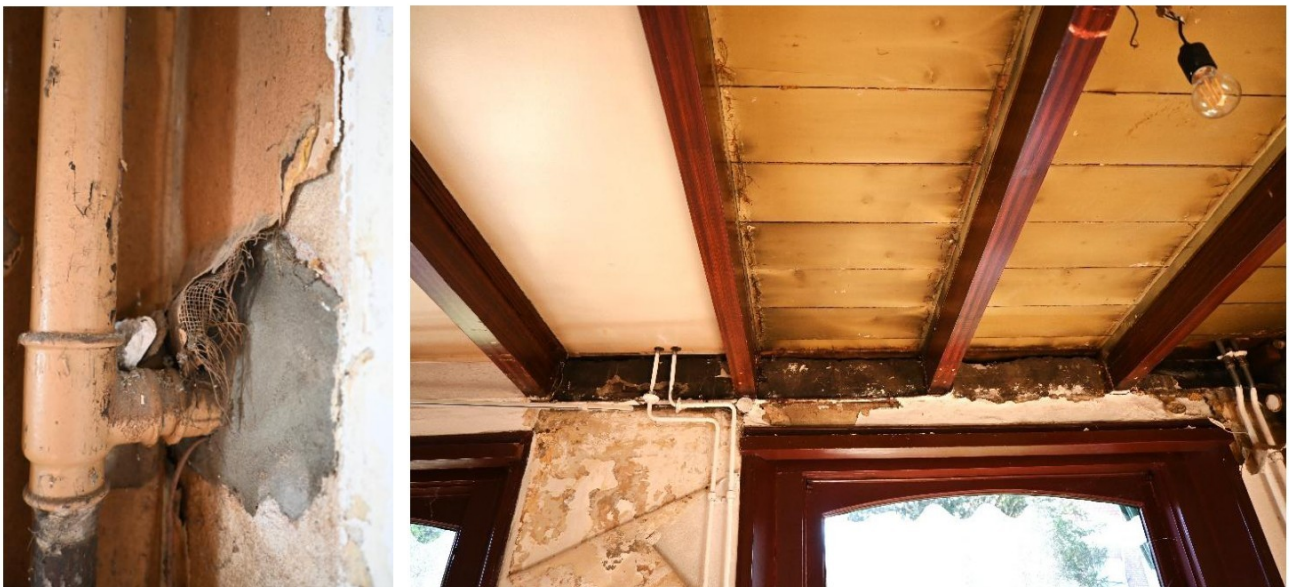
Afb. 5.12 Links: de tuindeuren uit 1889 zijn in de jaren '70 aan de onderzijde voorzien van plaatmateriaal. Oorspronkelijk zijn ze afgewerkt in een eikenhoutimitatie. Midden: het oorspronkelijk sluitwerk is gehandhaafd. Rechts: het oorspronkelijke schuifraam uit 1889.

In de hoek tegen de praktijk is in de jaren '70 een hoekschouw geplaatst. De schuifdeur uit datzelfde jaar leidt naar de voormalige praktijk. Naast de deur bevindt zich een inbouwkast, die op de tekening uit 1934 al te zien is en dan vermoedelijk ook oorspronkelijk zal zijn.

Afb. 5.13 Links: de schouw uit de jaren '70 van de 20^e eeuw. Rechts: de inbouwkast, vermoedelijk uit 1889.

De wanden zijn afgewerkt met eenvoudig behang. Onder het huidige behang bevindt zich nog een ouder, eenvoudig behang op jute. Het plafond is tussen de balken in voorzien van een eenvoudige bespanning. Waar de bespanning reeds verwijderd is, zijn resten van jute te zien. Het behang en de bespanning lijken niet ouder dan 1934 te zijn.

Afb. 5.14 Links: resten behang op jute. Rechts: de bespanning op jute tussen de vloerbalken van de eerste verdieping. De afwerkingen lijken niet ouder dan 1934 te zijn.

5.2.3 De keuken

De keuken zal altijd al op deze plek in het huis gelegen hebben, gezien de locatie van de wasemkap, die aansluit op de locatie van het bovenliggende rookkanaal. De keuken is tussen 1940-1950 gerenoveerd naar mode in die tijd. De vloertegels komen overeen met de tegels in het toilet. De gele wandtegels lijken eerder gehandhaafd uit 1934, terwijl de tegels tegen de woonkamermuur kenmerkend zijn voor de periode 1940-1950. Het keukenmeubilair is een standaarduitvoering van de Bruynzeel keuken, ontworpen door [REDACTED] in 1938. Het keukenmeubilair zal rond 1940-1950 ingebracht zijn en is bijzonder vanwege de gaafheid.

Afb. 5.15 Links: de kookplaats met daarnaast een inbouwkast uit 1889. De gele wandtegels met zwarte plint dateren vermoedelijk uit 1934. Rechts: de vloertegels en het keukenmeubilair zijn kenmerkend voor de periode 1940-1950.

Het schuifraam dateert uit 1889 en heeft nog het oude katrolsysteem. De deur naar het portaal dateert uit 1889 en is hier hergebruikt. De deur kan niet geheel open vanwege de wasemkap. De deur naar de berging/ garage dateert vermoedelijk ook uit 1889, maar is voorzien van plaatmateriaal. De geprofileerde perklijsten zijn de oorspronkelijke.

Afb. 5.16 Links: de deur uit 1889 naar het portaal. De deur is duidelijk hergebruikt in een jonger kozijn. Rechts: de deur naar de berging/ garage dateert vermoedelijk uit 1889, maar is voorzien van plaatmateriaal. De geprofileerde perklijsten dateren uit 1889.

5.2.4 De berging/ garage

De berging aan de keuken is in 1889 gebouwd als bijkeuken met een kolenhok. In 1970 is deze berging verbouwd tot garage, waarbij één van de twee wandkasten (te zien op de bouwtekening uit 1970) en het kolenhok gehandhaafd zijn. De vloer is voorzien van een cementdekvloer en alle wanden zijn gestuct. De deuren naar het voorportaal en de keuken dateren uit 1889. Het getoogde schuifraam is in 1970 vervaardigd.

Afb. 5.17 Links: de garage richting het zuiden gezien. Rechts: de garage richting het noorden gezien. De inbouwkast uit 1889 is gehandhaafd, de kast in de hoek naast de binnendeuren is verwijderd. De wandtegels zullen dan ook uit 1970 dateren. Links op de foto is de getoogde doorgang naar het kolenhok te zien.

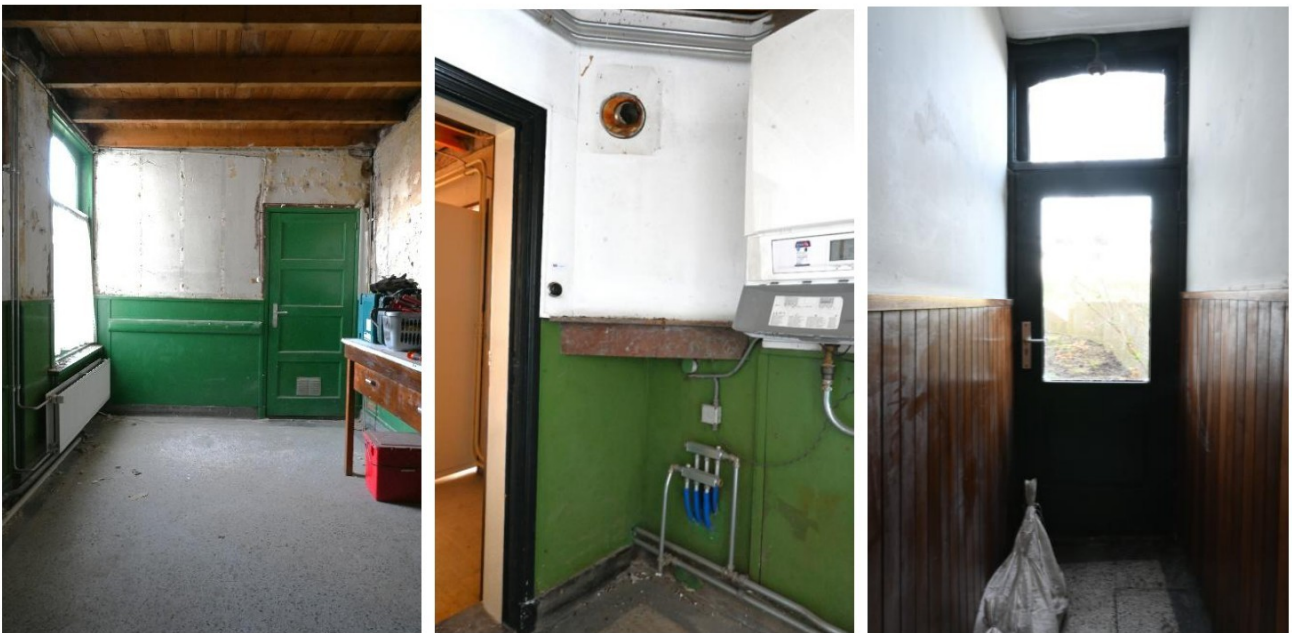
Afb. 5.18 Links: het kolenhok uit 1889. Voor het ronde raampje in de westgevel is een voorzetraam ingezet. Rechts: het schuifvenster zonder katrolsysteem uit 1970.

5.2.5 De praktijkruimten

Uit de kadastrale kaarten kunnen we opmaken dat de praktijkruimten in de oostelijke aanbouw meerdere malen is uitgebouwd. De praktijk is in 1889 begonnen als kleine aanbouw met twee ruimten: een berging en, vermoedelijk, een praktijkkamer. Rond 1916 is de zuidelijke kamer uitgebouwd en deze wordt in 1934 in de bestaande situatie beschreven als slaapkamer. In 1934 is er uitgebreid naar het noorden. In 1966 is een extra spreekkamer gebouwd. De meest zuidelijke bouw betreft de garage uit 1925, die relatief recent gerenoveerd is.

De wachtkamer

De meest noordelijke kamer had de functie van wachtkamer en dateert deels uit 1889 en deels uit 1934. Het tochtportaal dateert in zijn geheel uit 1934. De terrazzovloeren, de lambrisering in de wachtkamer en het schuifraam dateren uit de bouwtijd van 1934. Ook het schuifraam dateert uit deze periode, maar het schuifstelsel is aangepast. Het rookkanaal in de hoek van de kamer herinnert aan de stookplaats. Hier zal een gietijzeren kachel gestaan hebben.

Afb. 5.19 Links: de wachtruimte uit 1934. Midden: het oude rookkanaal waar een kachel gestaan zal hebben. Rechts: het tochtportaal. De terrazzovloer is kenmerkend voor de bouwtijd (1934). De lambrisering is aangebracht in de jaren '70 van de 21^e eeuw.

De voormalige apotheek

Deze ruimte dateert uit 1899/ circa 1916. De ruimte is een afspiegeling van de wachtkamer. Ook hier bevindt zich een rookkanaal waar een kachel gestaan zal hebben. Het schuifraam uit circa 1916 is nog werkend.

Afb. 5.20 Links: de voormalige apotheekruimte met in de hoek het rookkanaal uit 1934. Aan deze zijde is een inbouwkast aanwezig, die grenst aan de inbouwkast van de woonkamer. Rechts: het schuifraam uit circa 1916 is geheel in oorspronkelijke staat.

De spreekkamer

De volgende ruimte dateert uit 1966 en heeft dan ook een modernere uitstraling dan de vorige twee ruimten.

Afb. 5.21 Links: de spreekkamer, gebouwd in 1966. Rechts: één van de twee schuiframen uit 1966, zonder katrolsysteem.

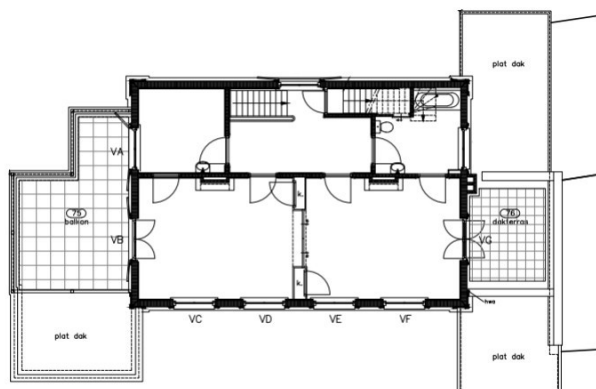
De garage

De garage is gebouwd in 1925 op de plaats van het voormalige koetshuis. Relatief recent is de garage gerenoveerd. Bijzonder is de bouw niet.

Afb. 5.22 Het interieur van de garage.

5.3 De verdieping

Afb. 5.23 De plattegrond van de eerste verdieping in de huidige toestand.

De eerste verdieping is in 1889 gebouwd als woonlaag. Wat betreft structuur is de eerste verdieping oorspronkelijk. De interieurafwerkingen zijn door de jaren heen meermaals veranderd, maar een aantal elementen uit de bouwtijd is nog aanwezig.

5.3.1 De overloop

De vrij ruime overloop biedt toegang tot vier aangrenzende kamers. De twee kleinere kamers zullen gebruikt zijn als slaapkamer, terwijl de grote suitekamers in gebruik waren als salon. De houten vloer is afgewerkt met een moderne vloerbedekking. De wanden zijn voorzien van rachelwerk, dat in de jaren '70 is aangebracht om de wanden te voorzien van schrootjes.

Afb. 5.24 Opnames van de overloop met oorspronkelijke paneeldeuren.

De vijf paneeldeuren dateren uit 1889 en zijn voorzien van houtimitatie. In de jaren '70 zijn de deuren afgedekt met plaatmateriaal, dat recent verwijderd is. De geprofileerde perklijsten zijn kenmerkend voor de bouwtijd. Het schuifraam is oorspronkelijk, voorzien van de oorspronkelijke perklijsten en getrokken glas uit de bouwtijd. Het stucplafond is slechts uitgerust met een eenvoudig, rond ornament. Die eenvoud past niet goed in de bouwtijd en het vermoeden bestaat dan ook dat het stucplafond ooit vernieuwd is. In de suitekamers is het plafond aantoonbaar later aangebracht.

Afb. 5.25 Links: één van de deuren naar de salon, voorzien van een sterk vergeelde, glanzende vernislaag. Midden: de paneeldeur naar de trapopgang zonder vernislaag. Rechts: De opbouw van de verflagen. Het lijkt erop dat de huidige imitatie van de zolderdeur niet de oorspronkelijke is.

Afb. 5.26 Links en boven: het oorspronkelijke schuifvenster met de oorspronkelijke geprofileerde perklijsten. Onder: detail van de perklijsten rond de deuren.

Direct tegenover de trap van de benedenverdieping ligt de omsloten trapopgang naar de zolder. De locatie van de trap zal oorspronkelijk zijn, gezien de gemetselde trapwand. Of de zoldertrap zelf oorspronkelijk is, valt niet met zekerheid te zeggen.

Afb. 5.27 Links: de balustrade van de trap komt overeen met de balustrade beneden en dateert uit 1934. Rechts: de trapopgang van de zolder is geheel voorzien van houten schrootjes in de jaren '70.

5.3.2 De kleine kamers

De kleine kamer aan de westzijde is momenteel gestript. De houten vloer dateert vermoedelijk uit de bouwtijd van 1889 en is momenteel voorzien van een recente vloerbedekking. De paneeldeur naar de overloop dateert uit 1889, maar heeft niet meer de oorspronkelijke kleurstelling. Tussen de salon en deze kamer is later een doorgang gemaakt, te zien aan het bekapte metselwerk. Deze doorgang is later opgevuld met een paneeldeur uit de bouwtijd. Het schuifraam dateert in zijn geheel uit 1889.

Afb. 5.28 Links: de deur naar de overloop en een later gerealiseerde doorgang naar de salon. De doorgang is dichtgezet met een deur uit 1889. Rechts: totaalbeeld van de muur tussen deze kamer en de salon.

De wanden zijn oorspronkelijk voorzien van een cementpleister, die voorzien werd van jute en vervolgens een behang. Er zijn verschillende behanglagen aangebracht voordat men in de jaren '70 rachelwerk aan heeft gebracht voor een modernere afwerking. Achter dit rachelwerk is tegen de binnenmuur met de salon turf teruggevonden als isolatiemateriaal. Tegen de zoldervloerbalken bevindt zich ook rachelwerk, maar dit lijkt recent te zijn. Sporen van een oorspronkelijke plafondafwerking zijn niet gezien.

Afb. 5.29 Links: het oorspronkelijke schuifvenster. Rechts: verschillende lagen behang onder het rachelwerk. Achter het rachelwerk is nog een bok turf zichtbaar, dat gebruikt werd als isolatiemateriaal.

De andere kleine kamer aan de oostzijde van de verdieping is verbouwd tot badkamer. De afwerkingen en het meubilair dateren uit de jaren '70. Het plafond is in die periode verlaagd, om de zoldertrap weg te werken.

Afb. 5.30 Impressie van de badkamer uit de jaren '70.

5.3.3 De suitekamers

Zoals gebruikelijk eind 19^e eeuw werd een grote woonkamer gesplitst door suitedeuren, om een eetkamer en een zitkamer te realiseren. Allebei de kamers zijn voorzien van naar binnendraaiende deuren om een dakterras te bereiken. De oorspronkelijke houten vloer is voorzien van een recente vloerbedekking.

Afb. 5. 31 De westelijke suitekamer.

Afb. 5. 32 De oostelijke suitekamer.

De schouwen

In beide kamers is de authentieke schouw binnen de oorspronkelijke stookplaatsen nog aanwezig. De linker haard in neo-Lodewijk XVI stijl is nog werkend. De mantel is vervaardigd van een zwarte gezoete steen met details in bruinrood marmer. De oorspronkelijke afwerking van het rookkanaal is verloren gegaan. Het rookkanaal was oorspronkelijk voorzien van een laagje stucwerk, eventueel met decoratieve elementen. In de jaren '70 is er rachelwerk tegen het rookkanaal aan gezet en is deze voorzien van een heel nieuwe stuc laag met architraaf.

Afb. 5. 33 De open haard in de westelijke kamer. De schouwmantel dateert uit 1889. Alle oorspronkelijke afwerkingen van het rookkanaal zijn verloren gegaan.

De schouwmantel in de oostelijke kamer is van hetzelfde type als de westelijke kamer. De schouwmond is voorzien van Delftsblauwe tegels met diverse afbeeldingen van schepen. Hier zal oorspronkelijk een kachel gestaan hebben, die op de foto (1916-1934) van [REDACTED] al weg is. Van de oorspronkelijke afwerking zijn op dit rookkanaal meer restanten aanwezig. Zo zijn er pilasters te zien met cannelures en aftekeningen van basementen en kapitelen. Op de kuif is een restant behang te zien.

Afb. 5. 34 De schouw in de oostelijke kamer. De schouwmond is dichtgezet met tegeltjes.

De ramen

De schuiframen zijn allemaal nog oorspronkelijk, inclusief perklijsten, katrolsystemen en getrokken glas. De vensterbanken zijn op de verdieping overal vervangen.

Afb. 5. 35 De ramen in de suitekamers dateren uit 1889, inclusief het schuifstelsel, de kozijnen en het bovenlicht met glas-in-lood. De perklijsten zijn in de jaren '70 veelal vervangen door eenvoudige latten.

De deuren

De stolpdeuren naar de dakterrassen zijn geheel de oorspronkelijke. In de oostelijke deuren zijn nog oude hordeuren aanwezig.

Afb. 5. 36 De westelijke balkondeuren met oorspronkelijke perklijsten. De handgreep is oorspronkelijk, het sluitwerk is recent.

Afb. 5.37 De balkondeuren aan de oostzijde uit 1889. De hordeuren zijn iets jonger. De paumelles zijn oorspronkelijk, evenals de handgreep. Het sluitwerk is recent.

De oorspronkelijke suitedeuren zijn recent teruggevonden achter een voorzetwand. Op één van de schuivende paneeldeuren is een handtekening gevonden van de timmerman die de voorzetwanden creëerde. "B. v. Herpen, 6 mei 1934", staat er geschreven. In die periode is de rechter inbouwkast verplaatst naar de oostelijke kamer. Voorheen was de suitewand één geheel, met links en rechts een inbouwkast.

Afb. 5.38 De suitedeuren hebben oorspronkelijk aan weerszijden een inbouwkast gekend. De rechter kast is in 1934 verplaatst naar de oostelijke kamer.

Afb. 5.39 Links: de inbouwkast aan de oostelijke zijde is in 1934 vervaardigd. Midden: een handgreep van de suitedeuren uit 1889. Rechts: de handtekening van de timmerman uit 1834, toen de suitedeuren verdwenen achter een voorzetwand.

Wandafwerkingen

Aan het aantal lagen behang te zien, waarvan resten teruggevonden zijn op de wanden, werden de kamers regelmatig voorzien van een nieuwe afwerking, naar mode in de tijd. In de jaren '70 van de vorige eeuw heeft men tegen de wanden rachelwerk geplaatst om deze te voorzien van eenvoudig behang.

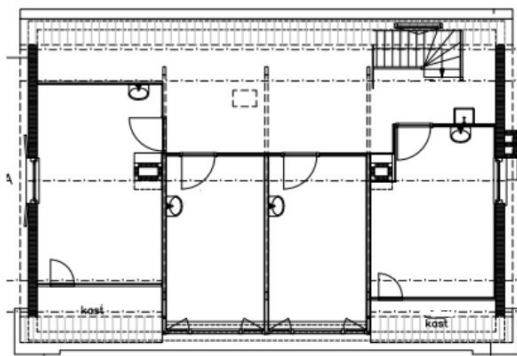
Afb. 5.40 Een greep uit de verschillende behangsels die door de jaren gebruikt zijn. De eerste afwerking is het beige behang met witte bloemetjes. Links een gestreept behang met Art Nouveau motief als bies.

De plafonds zijn voorzien van stucwerk met sierlijsten en aangeplakt middenstuk. Ook hier zijn de ornamenten zeer eenvoudig. Tegen de wanden is goed te zien dat er een sparing is tussen het plafond en het oude behang. De stucplafonds zijn tegen het rachelwerk aan gemaakt en dus niet de oorspronkelijke afwerkingen.

Afb. 5.41 Links: impressie van de plafonds. De vormgeving is erg eenvoudig voor 1889. Rechts: de plafonds zijn samen met het stucwerk voor de rookkanalen aangebracht in de jaren '70.

5.4 De zolder

Afb. 5.42 plattegrond van de zolder, de huidige situatie.

De indeling van de zolder is niet oorspronkelijk, maar vermoedelijk tot stand gekomen in 1934 en de tweede helft van de 20^e eeuw. De trap komt uit op een kleine overloop, waar zich een lage wasbak bevindt van rond de jaren '60 of '70. Het traphek is eind vorige eeuw vernieuwd.

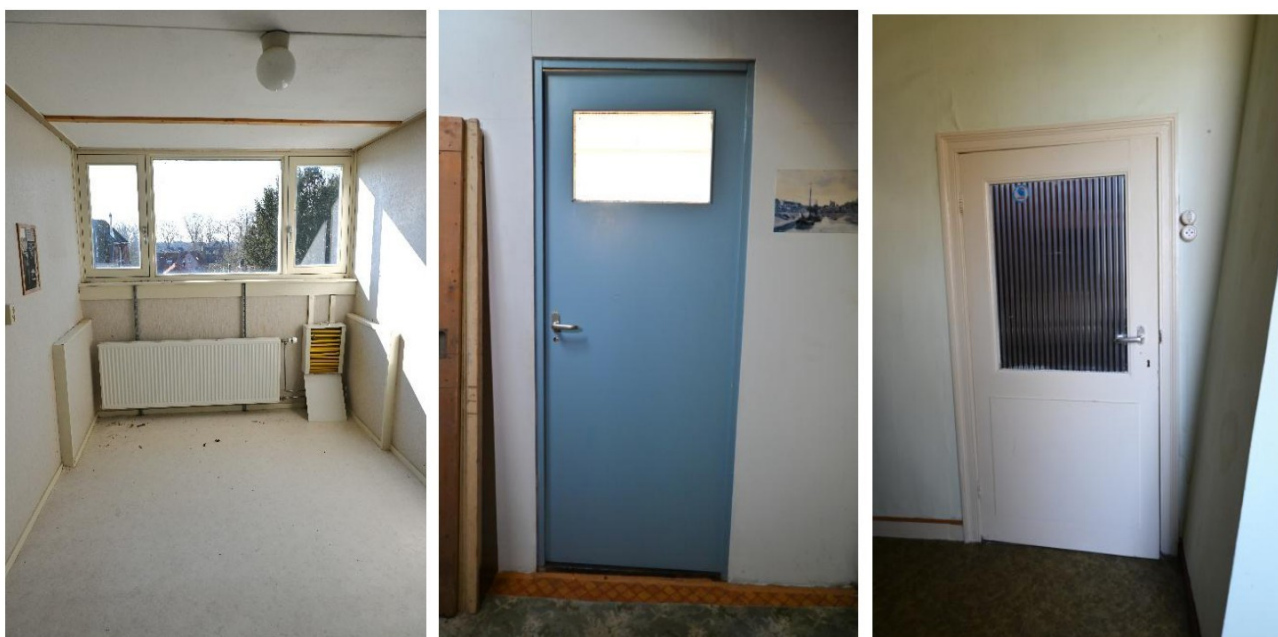

Afb. 5.43 Links: de overloop met een tussenwand van schroten met kraaldeel, vermoedelijk uit 1934. Midden: de overloop achter de tussenwand met zicht op de westelijke slaapkamer. Rechts: de wasbak uit de jaren '60 of '70.

De slaapkamerwand tegenover de trapopgang en de tussenwand op de overloop is vervaardigd van schroten met kraaldelen, die uit de bouwphase van 1934 kunnen stammen. De deur van de oostelijke slaapkamer dateert in ieder geval uit die periode. De drie overige slaapkamers zijn vervaardigd van vlakke houten delen en voorzien van relatief recente deuren. De wanden van de buitenste slaapkamers zijn afgewerkt met schrootjes, typerend voor de jaren '70. Elke kamer is voorzien van een wasbak uit die tijd.

Afb. 5.44 De oostelijke slaapkamer dateert in de basis vermoedelijk uit 1934. De afwerkingen en de wasbak dateren uit de jaren '70. Achter de helling links op de foto is het oorspronkelijke rookkanaal gelegen. Rechts: het raam, het kozijn en het schuifstelsel dateren uit 1889.

Afb. 5.45 Links: afgaande op de aanvraag voor het bouwen en verbreden van een dakkapel, dateren de middelste kamers uit 1970 en 1972. Midden: de deur uit 1970. Rechts: de deur naar de westelijke slaapkamer is vermoedelijk iets ouder, jaren '50 of '60.

Afb. 5.46 De westelijke slaapkamer. De afwerkingen dateren uit de jaren '50 of '60. Tegen de binnenmuur staat een oorspronkelijk rookkanaal.

6.1 De fundering en de muren

De oorspronkelijke fundering is nergens waargenomen. Vermoedelijk zal er gemetselde fundering aanwezig zijn met een versnijding in het metselwerk. In de jaren '60 en '70 is er in ieder geval gebruikt gemaakt van een gemetselde fundering met versnijding. Dit is aangegeven in de bouwtekeningen uit die perioden.

De gevels uit 1889 zijn opgetrokken uit anderhalf steens dikke muren van baksteen. De binnenmuren zijn gemetseld in halfsteens dikte. Enkele binnenmuren zijn voorzien van voorzetwanden (de berging op de begane grond, de muur tussen de keuken en de huidige woonkamer). De tussenwanden op zolder zijn vervaardigd van planken- of plaatmateriaal.

6.2 De vloerconstructie

Oorspronkelijk zullen alle begane grondvloeren waarschijnlijk uitgevoerd zijn als balklagen op het zand, waarover men tegels of houten vloeren legde. In de woonkamer is deze constructie nog waarneembaar. De meeste vloeren zijn inmiddels voorzien van een betonvloer met tegels als afwerking.

Afb. 6.1 De vloerdelen liggen in de huidige woonkamer op houten balken in het zand, zoals dat in 1889 al het geval was.

Voor de verdiepingvloeren is er gebruik gemaakt van enkelvoudige grenen balklagen, opgelegd in de wanden. Aan de buitengevels bevestigen de muurankers de balklagenconstructie. De balken liggen steeds in de breedterichting van de bouwdeelen in de gevels. In het hoofdgedeelte liggen ze in de noordelijke en zuidelijke gevels op. Over de balklagen zijn de houten vloerdelen gelegd.

Afb. 6.2 De enkelvoudige balklagen liggen in het hoofdgedeelte van noord naar zuid (linker foto) en in de eenlaags bouwdelen van oost naar west (rechter foto).

6.3 De dakconstructie

De eenlaags bouwdelen zijn voorzien van een enkelvoudige balklaag, opgelegen in de oostelijke en westelijke wanden. Ter hoogte van de praktijk uit 1889 zijn de balken recentelijk vervangen. Hierop ligt plaatmateriaal. De platte daken zijn tegenwoordig afgewerkt met bitumen.

De grenen kapconstructie is kenmerkend voor de bouwtijd. Het gaat om drie A-spanten met extra trekbalken. De blokkelen liggen op in de borstwering van de zolder, onder de muurplaat. De gordingen rusten afwisselend op het spantbeen of in de trekbalk. De onderste trekbalk is voorzien van een extra stut tussen trekbalk en spantbeen, ter hoogte van de gording. In de nok kruisen de spantbenen, zodat de nokbalk er gedraaid in ligt.

Afb. 6.3 De nokbalk rust op de gekruiste spantbenen. In de bovenste trekbalk zijn gordingen opgelegd.

Afb. 6.4 Eén van de spantbenen met extra trekbalk, een staander onder de gording en een blokkeel. De gordingen liggen op het spantbeen of in de trekbalk.

De constructieonderdelen zijn bevestigd met gesmede spijkers en draadnagels. De gehele kapconstructie dateert uit 1889. Ook het dakbeschot van afwisselend brede en smalle delen is oorspronkelijk. In het spantbeen zijn ooit extra ankers bevestigd ter versteviging van de buitenmuur.

Afb. 6.5 De onderdelen zijn bevestigd met gehamerde ijzeren nagels, passend in de bouwtijd. Het muuranker is secundair.

6.4 Inleiding

Sinds 1 juni 2024 is de Uitvoeringsrichtlijn voor bouwhistorisch onderzoek versie 1.1 van kracht. De uitvoeringsrichtlijn is ondergebracht bij de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) en vervangt de Richtlijnen voor Bouwhistorisch onderzoek van 2009. De Uitvoeringsrichtlijn maakt onderscheid tussen bouwhistorische verkenningen en bouwhistorische opnamen. *‘Tijdens een verkenning kan er minder informatie worden verzameld dan bij een opname; dit heeft tot resultaat dat er in de waarderingskaarten meer onzekerheid kan bestaan (minder onderdelen zullen gewaardeerd kunnen worden) en de toekenning van waarden kan vaak minder goed worden onderbouwd. Wanneer een globaal beeld van een gebouw object volstaat om een bouwplan te kunnen toetsen en het bouwplan niet al te ingrijpend is, dan is een verkenning de voor de hand liggende onderzoeksvorm. Voor een bouwhistorische verkenning is een waardestelling op hoofdonderdelen van het object voldoende.’*

De uitvoeringsrichtlijn schrijft voor dat een onderzoek van een gebouw object op twee niveaus gewaardeerd dient te worden. Het ene betreft het bepalen van de contextuele waarden (*‘de relatie van het gebouwde object tot zijn bredere context’*), het tweede betreft de intrinsieke waarden (*‘de betekenis van de onderdelen in relatie tot het object zelf’*). Tot de contextuele waarden worden in de URL gerekend: de historische waarden, de ruimtelijke waarden, de architectuurhistorische waarden, de bouwhistorische waarden, de kunsthistorische waarden, de gebruikswaarden en de herinneringswaarden. Intrinsieke waarden kunnen materiële waarden zijn, maar evengoed conceptuele waarden (waartoe veelal reconstructiewerk wordt gerekend). De intrinsieke waardestelling is bedoeld als een graduele waardenstelling, zo valt in de URL te lezen. De drie gradaties zijn van hoog naar laag bepaald. Van grote betekenis (hoge intrinsieke waarde), via ondersteunende betekenis (positieve intrinsieke waarde) naar weinig of geen betekenis (indifferentie intrinsieke waarde).

In de waardestelling worden de onderdelen van het object in onderlinge samenhang en in relatie tot elkaar beoordeeld, met inachtneming van de resultaten van de contextuele waarden. Toetsingscriteria zijn in de richtlijnen niet gegeven, behalve in bijlage 3, waarin bij de definitie van bouwhistorische waarden vermeld is dat de mate van zeldzaamheid en de mate van authenticiteit toetsingscriteria kunnen zijn. Het ontbreken van toetsingscriteria in de richtlijnen en toelichting op de balans tussen contextuele en intrinsieke waarden leidt ertoe dat een waardering en waardenstelling bij ieder gebouw nét weer wat anders kan zijn. Ook goed om op te merken, is dat in de nieuwe richtlijnen het begrip monumentwaarde (of monumentale waarde) niet meer voorkomt, terwijl dat in voorgaande richtlijnen een basisbegrip vormde.

- Hoge intrinsieke waarde dient toegekend te worden aan facetten van het object die verhoudingsgewijs van groot belang zijn voor het karakter, de structuur of de betekenis van het object.
- Positieve intrinsieke waarde: verhoudingsgewijs van ondersteunend belang voor het karakter, de structuur of de betekenis van het object.
- Indifferentie intrinsieke waarde: verhoudingsgewijs van weinig of geen belang voor het karakter, de structuur of de betekenis van het object.

In de URL is niet gedefinieerd wat onder het karakter van een object wordt verstaan. Wel is in de URL geschreven dat de waardenstelling geen dictaat is. *‘De omgang met de vastgestelde waarden wordt bepaald in afstemming tussen betrokken partijen’*, waarmee in principe eigenaar, architect en toetsende instanties worden bedoeld. De partij die de verkenning heeft uitgevoerd is geen partij. Uitspraken over hoe om te gaan met de bepaalde intrinsieke waarde van een gebouw, kunnen dus niet aan de onderzoekende partij ontleend worden. De enige vraag die door de bouwhistoricus wordt beantwoord, is in welke mate onderdelen van een gebouw bepalend zijn voor het karakter, de structuur en de betekenis van dat gebouw.

Op één punt is in deze verkenning afgeweken van de voorschriften in de URL 2007. Waar waarden onvoldoende bekend zijn, zijn in de waarderingskaarten geen vraagtekens gebruikt, maar is ter aanduiding de kleur zwart gebruikt. Dit bevordert onzes inziens de leesbaarheid van de waarderingskaarten.

6.5 Contextuele waardering en karakterisering

Historische waarden

Het pand heeft cultuurhistorisch en sociaaleconomisch hoge waarde. De woning is een voorbeeld van de ontwikkeling van woonhuizen voor de elite eind 19^e eeuw. Specifieker is het pand een voorbeeld als dokterswoning met interne praktijk.

Ruimtelijke waarden

De ruimtelijke waarden zijn hoog te noemen. Wat betreft de ligging is de relatie met de Rijkswal, de voormalige vestingwerken en de rand van het oude stadscentrum van groot belang. Het pand is gebouwd op de plaats van een aantal oudere woningen, die plaats moesten maken voor het 19^e-eeuwse pand, zoals in die tijd vaker voorkwam. Het pand is gelegen binnen de grenzen van een rijksbeschermd stadsgezicht.

Afb. 7.1 De grenzen van het rijksbeschermd stadsgezicht. De gele pijl geeft de ligging aan van Rijkswal 44.

Architectonische waarden

De architectonische waarden zijn hoog. Het is onbekend wie verantwoordelijk was voor het ontwerp van de dokterswoning met praktijk. In het ontwerp komt het onderscheid van werk- en woonfunctie in het exterieur tot uiting. Het ontwerp is vrij bijzonder vanwege de gesloten gevels op de begane grond met een verdeling van ronde vensters. Het woonhuis is een voorbeeld van het laat 19^e-eeuwse eclecticisme.

Bouwhistorische waarden

De gelaagdheid van het pand (1889, 1934 en tweede helft 20^e eeuw) maakt de woning enigszins bouwhistorisch waardevol. De constructies en gebruikte materialen zijn weinig bijzonder, eerder kenmerkend voor de bouwtijd. Wat betreft elementen en afwerkingen zijn er echter voornamelijk restanten aanwezig. Van complete, gave interieurs is geen sprake. De bouwhistorische waarde is dan ook eerder positief dan hoog te noemen.

Kunsthistorische waarden

Zoals hiervoor beschreven zijn er geen complete historische interieurs meer aanwezig, alleen losse restanten en elementen. De kunsthistorische waarde van het interieur is dan ook redelijk te noemen.

Gebruikswaarden

De gebruikswaarde is in dit geval vrij hoog. Het pand is zonder onderbreking een dokterspraktijk met woning geweest. Daarnaast is het pand bekend uit de televisieserie "Dokter Tinus".

Herinneringswaarden

De herinneringswaarden zijn voor de (oudere) inwoners van Woudrichem van groot belang. Veel oudere bewoners weten zich de praktijk nog te herinneren. Daarnaast heeft het pand waarde gekregen als decor voor de televisieserie "Dokter Tinus".

6.6 Intrinsieke waardering

Het is goed om hier expliciet vermeld te hebben, dat de waardering die in deze rapportage is opgenomen, louter is gestoeld op de onderzoeksgegevens die tijdens de verkenning konden worden verzameld en in deze rapportage zijn gepresenteerd. De kans dat tijdens de verkenning waardevolle elementen of afwerkingen onopgemerkt zijn gebleven, is vrij groot (denk aan muurafwerkingen en afwerkingen op deuren en kozijnen). BAAC kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor aanwezigheid van monumentale elementen en/of afwerkingen die op de dag van de verkenning verborgen gingen achter recentere interieurafwerkingen. Dit betekent ook dat op basis van beperkte gegevens een globale intrinsieke waardering en globale verbeelding daarvan in een waarderingskaart is opgesteld. De verbeelde waarden zijn dus niet absoluut en het is zeker denkbaar dat toegekende waarden tijdens opname of deelontleding herziening behoeven.

- Het karakter van het pand is dat van laat 19^e-eeuwse dokterswoning met praktijk in eclectische stijl. Het karakter is aan de buitenzijde vrijwel onaangetast. Van belang hierin is het gesloten basement op samengestelde plattegrond, met kleine ronde vensters, dat het werkgedeelte representeert. Daarboven, in blokform, is het woongedeelte gesitueerd, rijker uitgevoerd in schoonmetselwerk met decoratieve elementen uit het eclecticisme. De oorspronkelijke schuiframen en stolpdeuren spelen een grote rol in de laat 19^e-eeuwse karakteristiek. In het interieur is het 19^e-eeuwse karakter grotendeels aangetast door verwijdering van de oorspronkelijke afwerkingen. Enkele elementen herinneren aan de bouwtijd, zoals de (voormalige) nis met stootprofielen, de grote wasemkap in de keuken, het kolenhok, de (gehoutte) paneeldeuren, de schouwen, de suitedeuren.
- De oorspronkelijke structuur is in het exterieur vrijwel onaangetast. De samengestelde plattegrondvorm is hierin van belang. Van belang zijn de blokvormige bouwdelen op de begane grond, die als basement dienen voor de woning op rechthoekige plattegrond. De kapvorm van zadeldak met twee schoorstenen die op de oorspronkelijke plaatst gelegen zijn, is mede van belang. Op de begane grond is de oorspronkelijke structuur deels aangetast door verschillende verbouwingen. De keuken en de kookplaats, een gedeelte van de berging met kolenhok en de trap liggen zeker nog op de oorspronkelijke plek. Ter hoogte van de eerste verdieping is de structuur oorspronkelijk. De kamers zijn gelegen rond de overloop, op symmetrische plattegrond. De suitekamers zijn van belang voor de 19^e-eeuwse structuur als typerend kenmerk. De structuur op zolder is vrijwel zeker niet meer oorspronkelijk, maar in de loop van de 20^e eeuw tot stand gekomen. Het 19^e-eeuwse karakter is hier dan ook verloren gegaan.
- De betekenis van het pand is in de contextuele waarden al aan bod gekomen.

Hoge intrinsieke waarde

Op basis van de gegevens en de interpretaties in deze rapportages worden aan onderdelen van het gebouw die conform de nieuwe richtlijnen verhoudingsgewijs van groot belang zijn voor het karakter, de structuur of de betekenis van het gebouw zélf (met in achtneming van de contextuele waarden) **hoge intrinsieke waarde** toegekend aan:

Stelling 01: de buitengevels uit 1889.

Stelling 02: de binnenmuren die de structuur uit 1889 weergeven.

Stelling 03: de rookkanalen uit 1889, horend bij de structuur, die de stookcultuur uit de bouwperiode weergeven.

Stelling 04: de kozijnen en ramen of duren uit 1889.

Stelling 05: de binnenmuren die de structuur uit 1889 weergeven.

Stelling 06: de kozijnen en ramen of deuren uit 1889.

Stelling 07: de elementen uit de 1889: de inbouwkasten, de wasemkap en de stootprofielen langs de getoogde doorgang in de hal, de mantelschouwen en de suitedeuren (de inbouwkasten horen beide aan de westzijde).

Positieve intrinsieke waarde

Op basis van de gegevens en de interpretaties in deze rapportages worden aan onderdelen van het gebouw die conform de nieuwe richtlijnen verhoudingsgewijs van ondersteunend belang zijn voor het karakter, de structuur of de betekenis van het gebouw zélf (met in achtneming van de contextuele waarden) **positieve intrinsieke waarde** toegekend aan:

Stelling 01: de buitengevels en binnenmuren uit de uitbreidingsfase van circa 1916 en 1934.

Stelling 02: het rookkanaal uit 1934, die de structuur en stookcultuur uit die bouwtijd weergeeft.

Stelling 03: de kozijnen en ramen uit circa 1916 en 1934.

Stelling 04: de afwerkingen uit 1934 en de periode 1940-1950.

Stelling 05: de elementen uit 1934 en de periode 1940-1950: de trap en het keukeninterieur.

Stelling 06: alle constructies uit 1889, circa 1916 en 1934. De wijze van constructie is karakteristiek voor de bouwtijd. De materialen zijn echter niet bijzonder.

- *Indifferente intrinsieke waarde*

Op basis van de gegevens en de interpretaties in deze rapportages worden aan onderdelen van het gebouw die conform de nieuwe richtlijnen verhoudingsgewijs van weinig of geen belang zijn voor het karakter, de structuur of de betekenis van het gebouw zélf (met in achtname van de contextuele waarden) **indifferente intrinsieke waarde** toegekend aan:

Stelling 01: alle buitenmuren uit 1966 en later.

Stelling 02: alle kozijnen, ramen en deuren uit 1966 en later.

Stelling 03: alle afwerkingen uit 1966 en later

Stelling 04: alle elementen uit 1966 en later

Stelling 05: alle constructies uit 1966 en later

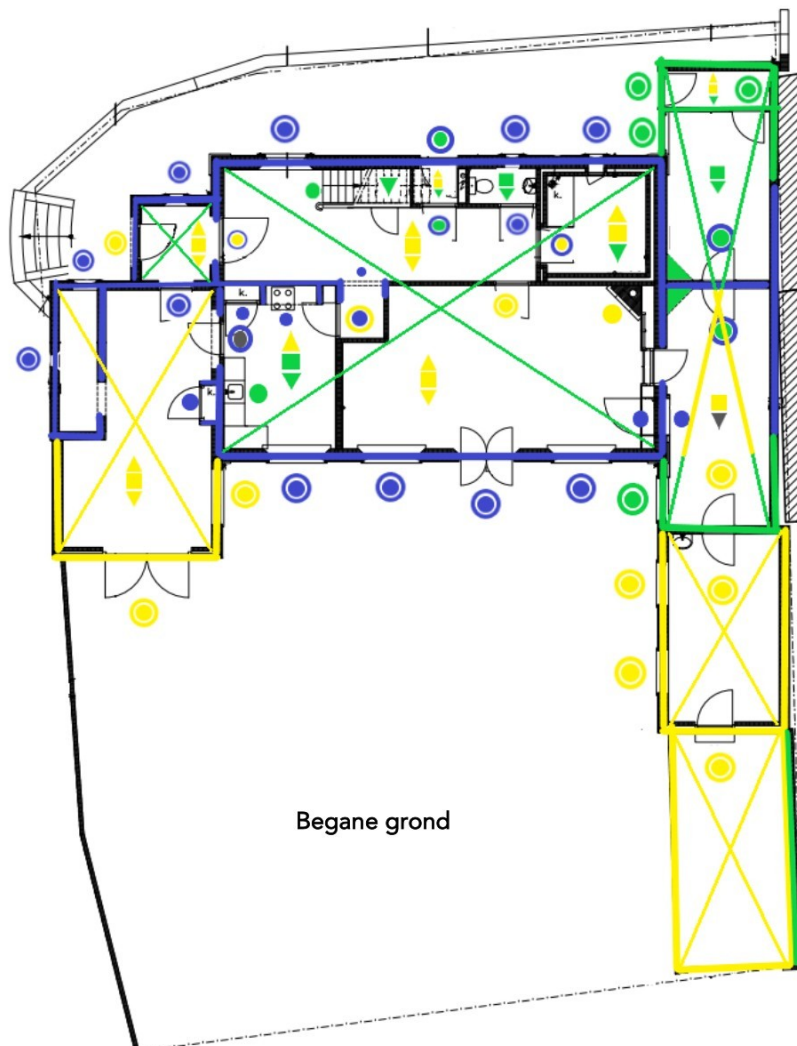
- *Nader te bepalen*

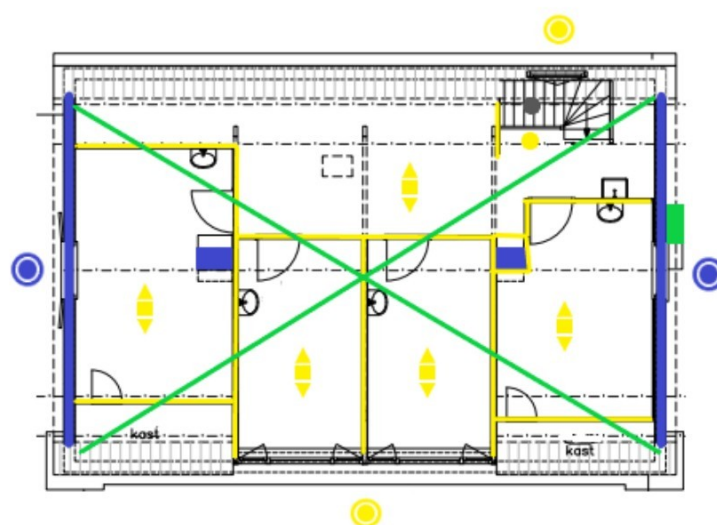
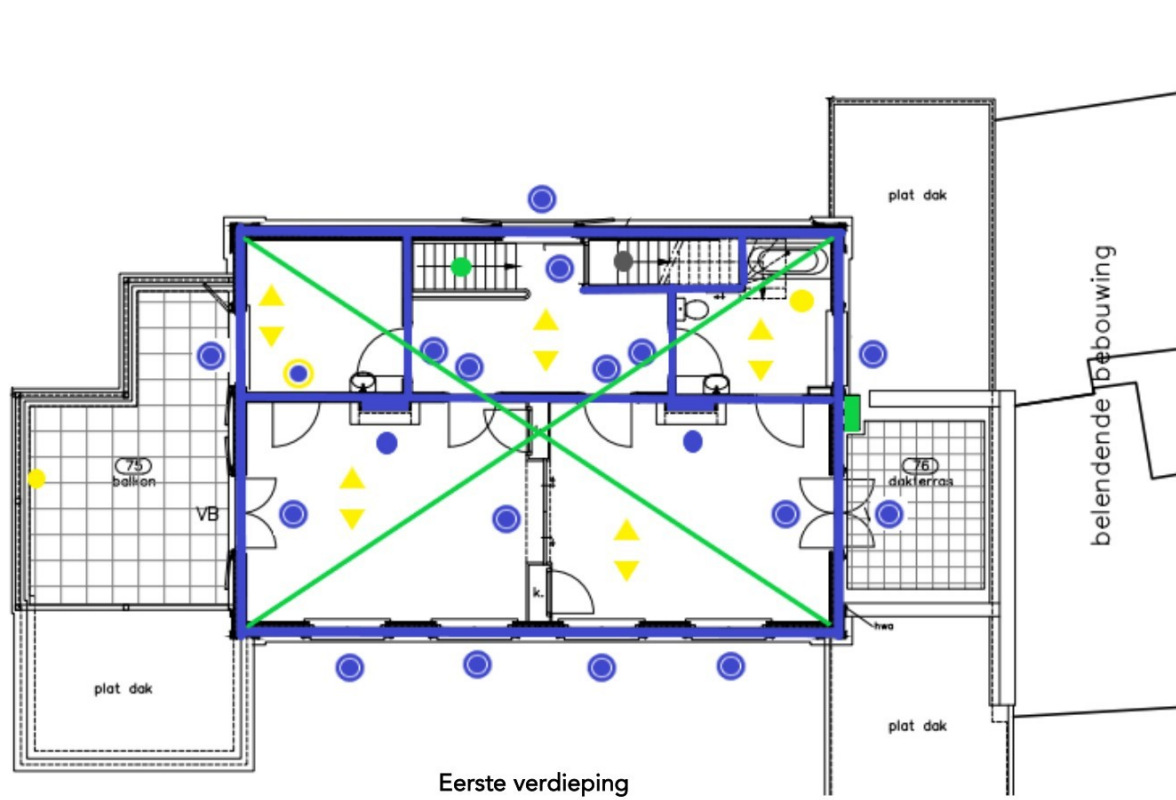
Stelling 01: de oorspronkelijke structuur van de begane grond. Van een aantal binnenmuren is niet bekend wanneer deze tot stand zijn gekomen.

Stelling 02: het is onbekend hoe oud de zoldertrap is.

6.7 Waarderingsplattegronden

De waardestellingstekeningen mogen niet los van de geschreven waardestelling worden gehanteerd. De waardering is richtinggevend en niet absoluut door het globale karakter van de verkenning.

Zolder

Literatuur

Walree. ■■■■■; ■■■■■, 2025: Historische reeks, Land van Heusden en Altena nummer 31, Rijkswal 44 te Woudrichem, een woning met een bijzondere geschiedenis, Altena

Geraadpleegde kaarten en websites

Kennisbank van de RCE, [Woudrichem | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#),
<https://kennis.cultureelerfgoed.nl/index.php/Gezicht/1515>

www.kadaster.nl

[Zoeken in het Rijksmonumentenregister | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)
<https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>

www.BHIC.nl